

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Broj: S1 1 K 003379 12 Krž 10

Datum: donesena: 18.10.2012

otpremljena: 25.12.2012. godine

Vijeće u sastavu: sudija Azra Miletić kao predsjednik vijeća
sudija Mirko Božović kao sudija izvjestilac
sudija Tihomir Lukes kao član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

MOMIRA PELEMIŠA I SLAVKA PERIĆA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Erik Larson

Branioци optuženog Momira Pelemiša:

Miloš V. Perić

Ratko Jovičić

Branioци optuženog Perić Slavka:

Miodrag Lj. Stojanović

Dragoslav Perić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100, 707 596; Fax: 033 707 225

IZREKA.....	1
OBRAZLOŽENJE.....	4
I. TOK POSTUPKA	4
A. PRVOSTEPENA PESUDA	4
B. ŽALBE	5
II. OPŠTA PITANJA.....	6
III. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297 ZKP BIH : BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA	7
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI	7
B. ŽALBA BRANIOCA OPTUŽENOG MOMIRA PELEMIŠA	8
1. Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH izreka presude je nerazumljiva protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.....	8
C. ŽALBA BRANIOCA OPTUŽENOG PERIĆ SLAVKA	11
1. Član 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH presuda zasnovana na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda.....	11
2. Prigovor odbrane: prihvaćene su činjenice koje predstavljaju pravnu ocjenu ili pravni stav	12
3. Žalbeni navodi: prihvatanje izjava Van Duina, Dražena Erdemovića, Momira Nikolića, Dragana Obrenovića.....	13
4. Prvostepeno vijeće odbilo zahtjev da se uloži kao dokaz izjava koje je optuženi Perić Slavko dao pred MKSJ.....	14
5. Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH izreka presude je nerazumljiva protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.....	15
6. prigovor odbrane: Član 298. stav 1. tačka d ZKP BiH u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe primjenjen je zakon koji se ne može primjeniti.....	16
7. žalbeni prigovor: nije dokazan bitan element krivičnog djela genocid, značajan dio grupe	22
IV. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVĐENO ČINJENIČNO STANJE	24
A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI	24
V. ŽALBA NA ODLUKU O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI	44
A. STANDARDI ODLUČIVANJA U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BiH	44
VI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA I TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA	49

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljanom od sutkinje Azre Miletić, kao predsjednice vijeća, te sudija Mirka Božovića i Tihomira Lukesa, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Emire Hodžić u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Momira Pelemiša i Slavka Perića, zbog krivičnog djela Genocid iz člana 171. tačke a), b) c) i d), u vezi sa članom 180. stav (1) i članom 29. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), odlučujući po žalbama Tužilaštva Bosne i Hercegovine, branioca optuženog Momira Pelemiša, advokata Miloša Perića i branioca optuženog Slavka Perića, advokata Miodraga Stojanovića, te žalbama oštećenih Begović Azre, Jašarević Kirama, Ibrahimović Merke, Ibrahimović Dževada, Omerović Razije, Muhić Remzije, Ibrahimović Revde i Velić Rahime izjavljenim protiv presude ovog Suda broj S1 1 K 003379 11 Krl od 31.10.2011. godine, nakon održane sjednice vijeća, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Erika Larsona, optuženih i njihovih branilaca, dana 18.10.2012. godine donio je slijedeću:

P R E S U D U

1. Uvažava se žalba branioca optuženog Momira Pelemiša, advokata Miloša V. Perića, pa se presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003379 11 Krl od 31.10.2011. godine u dijelu koji se odnosi na optuženog Momira Pelemiša **u k i d a**, te se u odnosu na ovog optuženog određuje održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Odjela I za Ratne zločine Suda Bosne i Hercegovine.

2. Djelimično se uvažava žalba branioca optuženog Slavka Perića, advokata Miodraga Lj. Stojanovića, te se presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 003379 11 Krl od 31.10.2011. godine u odnosu na ovog optuženog :

p r e i n a č a v a :

a) u pogledu primjene krivičnog zakona na način da se djelo za koje je optuženi Slavko Perić oglašen krivim pravno kvalifikuje kao krivično djelo Genocid iz člana 141. Krivičnog zakona

Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ¹, u vezi sa članom 24.(pomaganje) istog zakona, te

b) u pogledu odluke o kazni, na način da se primjenom gore navedenih odredbi i primjenom članova 33. 38. i 41. Krivičnog zakona SFRJ, za navedeno krivično djelo **osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) godina.**

Na osnovu člana 50. KZ SFRJ optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u pritvoru počev od 05.11.2008. godine, pa do upućivanja na izdržavanje kazne zatvora po ovoj presudi.

3. Žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine koja se odnosi na optuženog Slavka Perića odbija se kao neosnovana.

4. Odbijaju se kao neosnovane žalbe oštećenih Velić Rahime i Jašarević Kirama, te žalba oštećenih Ibrahimović Merke, Ibrahimović Dževada, Omerović Razije, Muhić Remzije i Ibrahimović Revde u dijelu koji se odnosi na **odluku o imovinsko -pravnom zahtjevu**, dok se žalba oštećene Begović Azre, te žalba oštećenih Ibrahimović Merke, Ibrahimović Dževada, Omerović Razije, Muhić Remzije i Ibrahimović Revde u dijelu koji se odnosi na **troškove krivičnog postupka odbacuju kao nedopuštene**, pa se presuda Suda BiH broj S1 1 K003379 11 Krl od 31.10.2011. godine, u dijelu koji se odnosi **odluku o imovinskopravnom zahtjevu i troškovima krivičnog postupka u odnosu na optuženog Perić Slavka, p o t v r đ u j e.**

OBRAZLOŽENJE

I. TOK POSTUPKA

A. PRVOSTEPENA PESUDA

1. Prvostepenom presudom broj S 11 K 003379 09 Krl od 31.10.2011.godine optuženi Momir Pelemiš i Slavko Perić oglašeni su krivim da su radnjama opisanim u tačkama 1. a) i b) izreke pružili pomoć drugima u nanošenju teških tjelesnih ozljeda i duševnih povreda, te ubijanju pripadnika skupine Bošnjaka na koji način su pomogli da se ista djelimično istrijebi kao nacionalna, etnička i vjerska skupina ljudi čime su prema izreci presude počinili krivično djelo Genocid iz

¹ u daljem tekstu KZ SFRJ

odredbe člana 171. tačka a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona.

2. Optuženom Momiru Pelemišu je izrečena kazna zatvora u trajanju od šesnaest (16) godina, a optuženom Slavku Periću je izrečena kazna zatvora u trajanju od devetnaest (19) godina, s tim da je optuženima, u izrečenu kaznu zatvora, uračunato i vrijeme koje su optuženi proveli u pritvoru počevši od 05.11.2008. godine.

3. Optuženi su u smislu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH u cijelosti oslobođeni dužnosti plaćanja troškova krivičnog postupka. Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH oštećeni su sa imovinsko pravnim zahtjevima upućeni na parnicu.

B. ŽALBE

4. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine uložilo je žalbu protiv prvostepene presude i to zbog odluke o krivično-pravnim sankcijama (član 296. tačka d) u vezi sa članom 300. stav 1. ZKP BiH u odnosu na oba optužena, sa prijedlogom da Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH potvrdi činjenične i pravne nalaze prvostepenog vijeća, preinači kaznu zatvora izrečenu protiv Slavka Perića i izrekne mu kaznu zatvora u trajanju od 45 godina, preinači kaznu zatvora izrečenu protiv optuženog Momira Pelemiša i izrekne mu kaznu zatvora u trajanju od 30 godina, te produži pritvor obojici optuženih.

5. Branilac prvooptuženog Momira Pelemiša, advokat Miloš Perić je blagovremeno podnio žalbu zbog bitnih povreda odredbi krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede Krivičnog zakona i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH žalbu uvaži, prvostepenu presudu preinači optuženog Pelemiš Momira oslobodi od optužbe i ukine mu mjeru pritvora ili da Apelaciono vijeće uvaži žalbu i rješenjem ukine prvostepenu presudu, te odredi održavanje pretresa pred tim Vijećem i optuženom Momiru Pelemišu ukine mjeru pritvora.

6. Branilac drugooptuženog Slavka Perića, advokat Miodrag Lj. Stojanović je blagovremeno podnio žalbu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sa prijedlogom da Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH žalbu uvaži, prvostepenu presudu ukine i otvori ponovni pretres, a potom optuženog Perić Slavka oslobodi krivične odgovornosti za

počinjenje krivičnog djela Genocid iz člana 171. stav 1. tačke a) i b) KZ BiH ili da prvostepenu presudu preinači i Perić Slavka blaže kazni.

7. Protiv prvostepene presude žalbu su izjavili i oštećeni Begović Azra na odluku o troškovima krivičnog potupka, Jašarević Kirama na odluku o imovinsko – pravnom zahtjevu, Ibrahimović Merka, Ibrahimović Dževada, Omerović Razija, Muhić Remzija, Ibrahimović Revda u odnosu na odluku o imovinsko – pravnom zahtjevu i odluku o troškovima krivičnog postupka i Velić Rahima u odnosu na odluku o imovinsko – pravnom zahtjevu.

8. Branioци optuženih su dostavili svoje odgovore na žalbu tužioca, s prijedlogom da se ista odbije kao neosnovana, a tužilac je također dostavio odgovor na žalbe odbrane s prijedlogom da se žalbe odbiju.

9. Na sjednici vijeća održanoj dana 18.10.2012. godine, u smislu člana 304. ZKP BiH, podnosioci žalbi su ostali kod pismeno iznijetih žalbenih prigovora i razloga.

II. OPŠTA PITANJA

10. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav (1) tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

11. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude.

12. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

13. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega je Apelaciono

vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore, odbilo kao neosnovane.

III. ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297 ZKP BIH : BITNE POVREDE ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

14. Presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, i to u slučajevima koji su navedeni u članu 297. ZKP BiH, koji propisuje apsolutne i relativne povrede odredaba krivičnog postupka.

15. Apsolutno bitne povrede su taksativno nabrojane u stavu (1) tačke od a) do k) navedenog člana i neoboriva je pretpostavka da su one negativno utjecale na zakonitost i pravilnost izrečene presude. Utvrđivanje apsolutno bitne povrede postupka, automatski za posljedicu ima ukidanje prvostepene presude, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav (1) ZKP BiH.²

16. Relativno bitne povrede su propisane stavom (2) člana 297. ZKP BiH, a one postoje kada sud nije primjenio ili je pogrešno primjenio neku procesnu odredbu, što je bilo ili moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.³ Kada je u pitanju relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka potrebno je da se žalbom ukazuje i u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje odluke.⁴ Dakle, žalbeno vijeće će zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Međutim, kada žalbeno vijeće zaključi da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

²Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

³ Ibid, strana 776.

⁴ Ibid

B. ŽALBA BRANIOCA OPTUŽENOG MOMIRA PELEMIŠA

1. Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH izreka presude je nerazumljiva protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama

a. Navodi odbrane

17. U okviru navedenog podosnova odbrana navodi niz sintagmi za koje smatra da su nerazumljive kao što je operacija trajnog i prisilnog preseljenja, postojanje široko rasprostranjenog i sistematičnog napada, u skladu sa državnom i organizacionom politikom, pogubljenja vojno sposobnih muškaraca Bošnjaka i dječaka, više od 7.000 muškaraca Bošnjaka i dječaka, dvostruka kvalifikacija Pelemiša kao zamjenika komadanta 1. bataljona i vršioca dužnosti komadanta 1. bataljona. U vezi navedenog, Apelaciono vijeće ističe da su navodi odbrane u ovom pogledu paušalni, te da su navedeni pojmovi izvučeni iz konteksta, a ne mogu se posmatrati individualno, već se moraju sagledati u sklopu cjeline u okviru koje su pisani, te se u nedostatku potkrijepljenih i argumentovanih navoda isti za sada nisu ni razmatrali.

18. S druge strane, odbrana navodi da je izreka presude protivrječna sama sebi, s obzirom da se u činjeničnim navodima izreke presude navodi komandna uloga Pelemiša, a pravna kvalifikacija krivičnog djela je u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH, te da u vezi sa činjeničnim tvrdnjama koje se odnose na komandnu odgovornost Pelemiša, pretresno vijeće u presudi nije dalo nikakve razloge, a da u tom smislu nisu uzeti u obzir ni dokazi odbrane. Pored navedenog odbrana ističe da s obzirom da se i u optužnici isticala činjenica da je Slavko Perić bio „pod komandom Pelemiša“, te u cilju utvrđivanja njegove komandne odgovornosti, prvostepenom presudom su morale biti navedene radnje koje je Pelemiš poduzeo u tom smislu.

19. Dalje, u vezi znanja optuženog Pelemiša da će zarobljenici biti pobijeni, odbrana ističe da nema nijednog sigurnog i pouzdanog dokaza za utvrđenje navedne činjenice, te da prvostepeno vijeće zaključak o njegovom znanju za ubistva nije moglo donijeti samo na osnovu činjenice da je Perić Slavko po povratku iz brigade boravio u komandi bataljona u Manojlovićima. S tim u vezi odbrana ističe da prvostepeno vijeće nije izvršilo odgovarajuću ocjenu dokaza, čime su izostali razlozi o odlučnim činjenicama.

b. Nalazi Apelacionog vijeća

20. U pogledu žalbenih prigovora u vezi tačke k) člana 297. stav (1) ZKP BiH koji su navedeni u prethodnom paragrafu, Apelaciono vijeće je našlo da su isti osnovani, da je izreka pobijane presude nerazumljiva, te da obrazloženje iste ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, usljed čega postoji sumnja da je i činjenično stanje ostalo pogrešno ili nepotpuno utvrđeno.

21. Naime, iz činjeničnog supstrata izreke presude, a što se navodi i u pojedinim dijelovima obrazloženja presude, kako to odbrana optuženog Pelemiša pravilno ističe, proizilazi da je prvostepeno vijeće utvrdilo da su se inkriminisane radnje desile „pod komandom“ Momira Pelemiša, iako ga oglašava krivim, pozivajući se na odredbu člana 180. stav(1), kojom se potpuno izjednačava individualna odgovornost za sve oblike učešća u izvršenju taksativno navedenih krivičnih djela. Na taj način, optuženi Pelemiš bi mogao odgovarati u slučaju da se tereti da je naredio počinjenje djela, što iz izreke pobijane presude ne proizilazi.

22. Ako se optuženi oglašava krivim po osnovu komandne odgovornosti da je znao da se njemu potčinjeni spremaju na izvršenje krivičnog djela, te da isto nije spriječio, onda u presudi izostaje opis na koji način je optuženi Pelemiš ostvarivao takvu svoju komandnu ulogu. Drugim riječima, prvostepenom presudom nije objašnjena efektivna kontrola na podređenim u konkretnim okolnostima niti znanje optuženog Pelemiša o radnjama Perić Slavka, a niti je uspostavljena kauzalna veza između komandne funkcije optuženog Pelemiša i ostalih, njemu podređenih vojnika koji su učestvovali u navedenim događajima, a prema presudi su bili pod komandom Pelemiša. Dakle, u potpunosti je izostalo obrazloženje u vezi sa komandnom ulogom Pelemiša, što presudu čini nerazumljivom, niti ista sadrži razloge o odlučnim činjenicama.

23. Nadalje, Apelaciono vijeće također ističe i nedovoljno obrazloženu odlučnu činjenicu u pogledu znanja optuženog da će zarobljenici biti pogubljeni, te dodatno i znanje da se pogubljenje preduzima sa genocidnom namjerom potpunog ili djelomičnog istrijebljenja navedene etničke skupine, odnosno u pogledu njegove svijesti prema tuđoj genocidnoj namjeri, te da su u tom cilju poduzimane određene radnje pomaganja. Obaveza prvostepenog vijeća je da cijeni izvedene dokaze i da iznese svoj zaključak u pogledu toga da li su izvedeni dokazi dovoljni za zaključak da je van razumne sumnje Momir Pelemiš najkasnije 15. jula 1995. godine u poslijepodnevnim satima znao da će se desiti pogubljenja, odnosno da je bio svjestan genocidne namjere izvršitelja i da su za te potrebe iz 1. bataljona Zvorničke brigade traženi gorivo, municija, građevinske mašine,

ljudstvo, i dr. sve navedeno u činjeničnom opisu kao radnje pomaganja stavljene na teret optuženom Pelemišu. Prvostepeno vijeće se bavilo tezom šta optuženi nije mogao da ne zna, a ne šta je optuženi sa sigurnošću znao.

24. Stoga, Apelaciono vijeće nalazi da se žalbom osnovano ukazuje da obrazloženje pobijane presude u pogledu ovog žalbenog navoda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama, te da je prvostepeno vijeće, stoga, propustilo da se o istim u potpunosti izjasni. Potrebno je istaći da obrazloženje sudske odluke treba da sadrži jasno i detaljno obrazloženje o svim činjenicama i okolnostima koje čine bitna obilježja krivičnog djela, a koje su bitne za presuđenje. Obaveza prvostepnog vijeća je da riješi krivični predmet na način da nakon svestranog pretresanja predmeta, donese jasne, decidne i konkretne zaključke u pogledu dokazanosti odlučnih činjenica, a ne da daje retoričke zaključke.

25. Na osnovu svega navedenog Apelaciono vijeće nalazi da su žalbeni prigovori odbrane u pogledu postojanja bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH koji su navedeni u paragrafu 18 u odnosu na optuženog Momira Pelemiša osnovani.

26. Utvrdivši postojanje apsolutno bitnih povreda odredaba krivičnog postupka koje za sobom povlače obavezno ukidanje prvostepene presude, Apelaciono vijeće je uvažilo žalbu, te na osnovu člana 315. stav 1. tačke a) i b) ZKP BiH, prvostepenu presudu u osuđujućem dijelu u odnosu na optuženog Momira Pelemiša **ukinulo**, i odredilo održavanje pretresa pred Vijećem apelacionog odjeljenja Suda BiH. U ponovnom postupku otklonit će se navedeni nedostaci, po potrebi izvesti već izvedeni dokazi u smislu člana 317. ZKP BiH, te uz ocjenu i ostalih žalbenih navoda, eventualno izvesti i novi dokazi.

27. U skladu sa zakonskom obavezom iz člana 316. ZKP BiH Apelaciono vijeće je, u odnosu na djelimično ukidanje prvostepene presude, navelo samo kratke razloge za ukidanje.⁵

28. S obzirom da je Apelaciono vijeće ukinulo dio presude koji se odnosi na optuženog Momira Pelemiša iz gore navedenih razloga, nije se upuštalo u ispitivanje žalbenih prigovora koji se odnose na bitne povrede postupka iz člana 297. stav 2, pogrešno i nepotpunog utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP BiH, te povredu Krivičnog zakona.

⁵ Član 316. ZKP BiH: „U obrazloženju presude, u dijelu kojim se ukida prvostepena presuda ili u rješenju koji se ukida prvostepena presuda, navest će se samo kratki razlozi za ukidanje.“

C. ŽALBA BRANIOCA OPTUŽENOG PERIĆ SLAVKA

1. Član 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH presuda zasnovana na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda

i. Žalbeni navodi odbrane optuženog Perić Slavka u vezi broja izvedenih i ubijenih zarobljenika na ekonomiji Branjevo

29. Naime, odbrana ističe da je prvostepeno vijeće prihvatilo kao utvrđenu činjenicu da je na vojnoj Ekonomiji Branjevo pogubljeno „gotovo 1.200 muškaraca“⁶, dok u tački 1. a) izreke presude se navodi da su na ekonomiji Branjevo ubijeni svi zarobljnici dovezeni iz škole Kula i to najmanje njih 500. Odbrana nadalje navodi da je u paragrafu 201 pobijane presude obrazloženo zašto vijeće nije prihvatilo broj od 1200 ubijenih muškaraca. Dakle, odbrana Perić Slavka ističe da je prvostepeno vijeće napravilo koliziju između utvrđene činjenice i izreke presude, odnosno da je prvostepeni sud učinio propust, jer je činjenica u vezi ubijenih, koja je prvobitno bila prihvaćena kao utvrđena, u direktnoj suprotnosti sa izrekom presude.

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

30. U paragrafu 201. prvostpene presude se navodi sljedeće: „U optužnici se (u tački 2) tvrdi da je do 1200 zarobljenika iz škole Kula odveženo i ubijeno na ekonomiji Branjevo. Međutim, dovođenjem u vezu iskaza svjedoka vijeće je utvrdilo da ovaj navod iz optužnice nije dokazan, te je utvrdilo da je najmanje 500 zarobljenika provelo u školi Kula period između 14.jula do 16.jula kada su odveženi na Branjevo, zbog čega je dispozitiv izreke izmijenjen u odnosu na optužnicu”.

31. U konkretnom slučaju radi se o broju ubijenih, činjenici koja je procesnom odlukom bila prihvaćena kao utvrđena⁷, ali ujedno i činjenici koja je bila predmet optužnice koju je pretresno vijeće moralo utvrditi izvan svake razumne sumnje.

⁶ Utvrđena činjenica 171. Anex 1 prvostpene presude

⁷ Odluka o djelimičnom usvajanju prijedloga Tužilaštva za prihvatanje utvrđenih činjenica u postupcima pred MKSJ para 12-17 prvostepene presude

32. Razmatrajući žalbeni prigovor odbrane Apelaciono vijeće je pošlo od odredaba člana 4. Zakona o ustupanju predmeta u vezi sa Pravilom 94 (B) *Pravilnika o postupku* u skladu sa kojim određene činjenice koje su utvrđene pravosnažnim odlukama MKSJ, sud može na zahtjev jedne od strana ili na vlastitu inicijativu odlučiti da prihvati kao dokazane, ukoliko se odnose na pitanja od važnosti za tekući postupak, i ako su zadovoljeni određeni kriterijumi za prihvatanje tih činjenica. Ukoliko se prihvate, takve činjenice se smatraju dokazanim. Prema ocjeni suda, osnovna svrha člana 4. Zakona o ustupanju je efikasnost i ekonomičnost sudskog postupka čime se eliminiše neophodnost ponovnog dokazivanja činjenica koje su već ranije utvrđene u prethodnim postupcima. Bez obzira na to, primjeni ove zakonske odredbe treba pristupiti oprezno, te se ovakve činjenice ne mogu smatrati apsolutno dokazanim. Drugim riječima, ukoliko vijeće prihvati neku činjenicu kao utvrđenu, to ne znači da činjenica mora ostati neizmjenjena ukoliko se u toku postupka utvrdi drugačije činjenično stanje.

33. Dalje, imajući u vidu pravo na pravično suđenje, u slučaju da optuženi, u toku suđenja, želi da ospori utvrđenu činjenicu koju je sud formalno primio na znanje, optuženi ima pravo da kao garanciju pravičnosti postupka izvodi dokaze kojima se osporava vjerodostojnost presuđenih činjenica.⁸ Uvidom u prvostepenu presudu, to pravo je ponuđeno i odbrani optuženih u ovom predmetu.⁹

34. Imajući u vidu sve navedeno Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće ispravno postupilo kada je izvršilo interveneciju u ovom pogledu s obzirom da je prema raspoloživim dokazima došlo do drugačijeg zaključka. Obrazlažući razloge za izmjenu dispozitiva izreke pretresno vijeće je dalo valjane i argumentovane zaključke¹⁰ koji su potkrepljeni iskazima svjedoka čiji iskazi su međusobno dovedeni u vezu¹¹, te ih i Apelaciono vijeće prihvata prigovor odbrane odbija kao neosnovan.

2. Prigovor odbrane: prihvaćene su činjenice koje predstavljaju pravnu ocjenu ili pravni stav

a. Navodi odbrane

35. Odbrana Perić Slavka ističe da su prvostepenom presudom prihvaćene utvrđene činjenice pod brojem 5, 8, 9, 10, 12, 13, 27, 48, 54, 63, 120, 163 i 169 koje predstavljaju pravnu ocjenu ili

⁸ Član 6. stav 2. ZKP BiH i član 6. stav 3. tačka d) Evropske konvencije.

⁹ Paragraf 15i 16 prvostepene presude

¹⁰ paragrafi 203 i 204 prvostepene presude

¹¹ paragrafi od 200- 219, svjedoci Q, Gajić Zoran, Slobodan Đajić, Radosavljević Zoran, Petrović Pero, Jović Slobodan

pravni stav vijeća MKSJ. Odbrana smatra da je s obzirom na to da je sud značajan dio stavova o cjelosti događaja upravo zasnovao na ovim činjenicama, to je učinjena bitna povreda krivičnog postupka na štetu optuženog.

b. Nalaz Apelacionog vijeća

36. Apelaciono vijeće je u vezi sa žalbenim navodima odbrane izvršilo uvid u navedene utvrđene činjenice, te je zaključilo da iste ne predstavljaju pravnu ocjenu, niti pravni stav, već se radi o zaključcima vijeća MKSJ o određenim činjenicama odnosno događajima. Pored toga pretresno vijeće u ovom predmetu nije uzelo ove činjenice kao odlučujuće, odnosno nije temeljilo presudu isključivo na ovim činjenicama, kako se to i zaključuje u paragrafu 18. prvostepene presude.

37. Imajući u vidu navedeno, Apelaciono vijeće je odbilo navedeni prigovor odbrane kao neosnovan.

3. Žalbeni navodi: prihvatanje izjava Van Duina, Dražena Erdemovića, Momira Nikolića, Dragana Obrenovića

Navodi odbrane

38. Odbrana Perić Slavka smatra da se izjave Momira Nikolića i Dragana Obrenovića date pred MKSJ ne mogu uvrstiti kao dokaz, jer se radi o izjavama koje su dali u svojstvu optuženog u fazi pregovora o krivici, a ne u svojstvu svjedoka, kako to predviđa član 5. Zakona o ustupanju predmeta. Odbrana se dalje poziva na nemogućnost unakrsnog ispitivanja svjedoka Van Duina i Dražena Erdemovića, te se prema navodima odbrane presuda u bitnim dijelovima koji govore o genocidu referiše na navedene svjedoke.

39. Apelaciono vijeće nalazi da su žalbeni navodi odbrane u pogledu navedenih prigovora neosnovani. Naime, prvostepeno vijeće je na osnovu člana 5. Zakona o ustupanju predmeta prihvatilo iskaze svjedoka između ostalog Erdemović Dražena i Van Duin Landerta. Prvostepeno vijeće je prihvatilo iskaze navedenih svjedoka, jer isti nisu mogli pristupiti sudu iz važnih razloga, a sud je našao da su njihovi iskazi značajni za predmet koji se raspravlja. S obzirom da odbrana nije imala mogućnost da ove svjedoke ispita unakrsno, pretresno vijeće je prihvatilo ove

transkripte kao materijalne dokaze, a presudu nije temeljilo u odlučujućoj mjeri na ovim dokazima, te ih je koristilo kao potkrepljujuće dokaze.

40. Apelaciono vijeće je ispitalo i da li je prvostepeno vijeće razmotrilo mogućnost svjedočenja navedenih svjedoka direktno pred sudom ili putem video linka, odnosno da li je ispitalo razloge nemogućnosti dolaska navedenih svjedoka pred Sud BiH, te je zaključilo da su argumenti navedeni u prvostepenoj presudi¹², realni i opravdavaju zaključak o nemogućnosti njihovog pristupa Sudu BiH, s obzirom da je svjedok Van Duin Landert, imao ozbiljnih zdravstvenih problema, Erdemović Dragan nije bio dostupan, jer se nalazi u programu jedinice za podršku svjedocima MKSJ radi preseljenja svjedoka i odbijao je komunikaciju.

41. S tim u vezi Apelaciono vijeće zaključuje da korištenje iskaza navedenih svjedoka pod uslovima kako ih je to koristilo prvostepeno vijeće, ne predstavlja povredu prava na odbranu, te je stoga odbilo prigovor odbrane optuženog Perića kao neosnovan.

42. Nadalje neosnovan je prigovor odbrane u vezi sa iskazima Dragana Obrenovića i Momira Nikolića s obzirom da je prvostepeno vijeće prihvatilo i njihove iskaze date u svojstvu svjedoka u predmetu IT -02-60-T (predmet Tužilac protiv Blagojevića i Jokića)¹³, a u skladu sa članom 5. Zakona o ustupanju predmeta.

4. Prvostepeno vijeće odbilo zahtjev da se uloži kao dokaz izjava koje je optuženi Perić Slavko dao pred MKSJ

a. Navodi odbrane

43. Odbrana smatra da, iako pretresno vijeće nije formalno prihvatilo izjave koje je Perić Slavko dao pred MKSJ kao dokaz, iz konteksta presude se može zaključiti da je vijeće dijelove ovog iskaza koristilo pogotovo u dijelu koji se odnosi na znanje optuženog o sudbini zarobljenika.

¹³ T-141 i T-142

¹³ T-141 i T-142

b. Nalazi Apelacionog vijeća

44. Apelaciono vijeće zaključuje da je ovaj žalbeni navod odbrane paušalan, bez navođenja valjane argumentacije i bez navođenja konkretnih dokaza koji bi potvrdili njegovu tvrdnju, pogotovo imajući u vidu zaključke pretresnog vijeća o znanju optuženog, te je isti odbijen kao neosnovan.

5. Član 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH izreka presude je nerazumljiva protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama

a. Navodi odbrane

45. Odbrana navodi da je u tački 1 izreke presude utvrđeno da su Pelemiš i Perić:“ *svjesno pružili pomoć članovima udruženog zločinačkog poduhvata*“, dok se u obrazloženju presude detaljno navodi argumentacija da Sud ne prihvata stav Tužilaštva da su optuženi počinili genocid nego da se radi o pomaganju i podržavanju počinilaca navedenog djela i članova udruženog zločinačkog poduhvata. S tim u vezi odbrana ističe da je u izreci presude u pravnoj kvalifikaciji radnji optuženih navedeno da su počinili djelo Genocid iz člana 171. tačka a) i b) u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH. Odbrana nadalje ističe da je time presuda kontradiktorna s obzirom da je bilo potrebno u izreci naznačiti da se radi o pomaganju kao obliku saučesništva u smislu odredbe člana 31. KZ BiH.

b. Nalazi Apelacionog vijeća

46. Analizirajući žalbene razloge kroz prigovor odbrane optuženog Slavka Perića, Apelaciono vijeće je prije svega pošlo od zakonske odredbe koja reguliše apsolutno bitne povrede navedene u tački k) stava 1. člana 297. ZKP BiH. Naime, apsolutno bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz ove tačke postoji kada prvostepena presuda, kao formalno pravni sudski akt, sadrži određene nedostatke u njoj izreci i obrazloženju, koji su po svojoj prirodi takvi, da onemogućavaju ispitivanje njene zakonitosti i pravilnosti. Bitno je istaći da se u ovom slučaju presuda ne ukida iz

razloga što je nezakonito ili pogrešno presuđeno, već radi toga što se u smislu žalbenih prigovora ne može utvrditi šta je i kako presuđeno.¹⁴

47. Iako branilac optuženog Perić Slavka u okviru ovog žalbenog podosnova ne navodi koja je konkretno povreda počinjena, kroz sam tekst prigovora može se zaključiti da odbrana smatra da je navedeno postupanje propust pretresnog vijeća koji čini izreku presude nerazumljivom i protivrječnom. Kada su u pitanju protivrječnosti presude, one se odnose isključivo na odlučne činjenice.¹⁵ Prema tome, navodi o protivrječnosti pravne kvalifikacije djela, a na šta se poziva branilac, ne mogu se smatrati protivrječnošću u smislu tačke k) ZKP BiH. Međutim, imajući u vidu da sud nije vezan kvalifikacijom iz žalbe, nego se žalba sadržajno podvodi pod odgovarajući žalbeni osnov, to vijeće zaključuje da je sadržajno ovaj dio žalbe osnovan, te će se o pravnoj kvalifikaciji djela i osnovanosti žalbe u pogledu navedenog, Apelaciono vijeće osvrnuti u narednom dijelu.

6. Prigovor odbrane: Član 298. stav 1. tačka d) ZKP BiH u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe primjenjen je zakon koji se ne može primjeniti

i. Navodi odbrane

48. Odbrana navodi da prvostepeno vijeće nije moglo primjeniti Krivični Zakon Bosne i Hercegovine, već u smislu člana 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine je trebalo primjeniti krivični zakon koji je blaži za učinioca, a to je preuzeti KZSFRJ koji je bio na snazi u vrijeme spornih događaja 1995. godine.

49. Postupajuće sudsko vijeće u paragrafu 74 prvostepene presude navodi zašto smatra da je KZ BiH blaži zakon u konkretnom slučaju, cijeneći činjenicu da je u KZ SFRJ za navedeno djelo predviđena smrtna kazna.

50. Odbrana smatra da je ovaj navod pretresnog vijeća pogrešan, s obzirom da je ustavom RS od 28.02.1992. godine ukinuta smrtna kazna. Nadalje se žalbom ističe i član 2. stav 4. Ustava BiH kojim Evropska konvencija koja je zabranila smrtnu kaznu, ima primat nad domaćim zakonima, čime je i ovime ukinuta smrtna kazna. Odbrana se poziva na praksu kantonalnih sudova, te sudova u republici Hrvatskoj, te na predmet Ustavnog Suda BiH Damjanović i Herak. Na kraju se branilac poziva na stav Cassesea u pogledu mogućnosti retroaktivne primjene zakona, da Sud BiH uvijek

¹⁴ Komentari Zakona o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini, komentar uz član 297. stav 1. tačka k) strana 774;

treba primjeniti lakši zakon kada god postoji razlika u dužini kazne između stare i nove krivične odredbe.

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

51. Apelaciono vijeće je prihvatilo žalbeni prigovor odbrane Perić Slavka u pogledu primjene krivičnog zakona. Pored navedenog, Apelaciono vijeće je prihvatilo i prigovor odbrane u pogledu pravne kvalifikacije djela.

52. Apelaciono vijeće će se prije svega osvrnuti na pravnu kvalifikaciju koje je prvostepeno vijeće odabralo, u okviru žalbenih prigovora odbrane, a potom na primjenu materijalnog zakona.

1. Zaključci Apelacionog vijeća u vezi pravne kvalifikacije djela

53. Kada je u pitanju pravna kvalifikacija djela, prvostepeno vijeće je optuženog Perić Slavka oglasilo krivim za pomaganje u krivičnom djelu genocid, i osudilo ga za krivično djelo Genocid iz odredbe člana 171. tačka a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona. U obrazloženju presude¹⁵ pretresno vijeće je navelo da je optuženi Perić Slavko individualno kriv za pomaganje članovima udruženog zločinačkog poduhvata, a prema članu 180. stav 1. KZ BiH.

54. Obrazlažući član 180. stav 1. KZ BiH prvostepeno vijeće je navelo: „*Član 180. stav 1. KZ BiH predviđa oblike odgovornosti konkretno i ograničava se na krivična djela zločine protiv čovječnosti i djela suprotna međunarodnom pravu u članovima 171. do 179. (izuzev člana 176.). On takođe predviđa dodatne oblike odgovornosti, koji su zasebni i konkretniji od onih koji su navedeni u opštem dijelu KZ BiH u članovima 21., 29., 30., 31. u vezi sa članovima 33., 34. i 35. KZ BiH i kaže se da je za krivično djelo odgovorna ona osoba koja planira, pokrene, naredi, učini, podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremi ili učinjenju krivičnih djela koja su pobrojana*”.

55. Kada je u pitanju primjena člana 180. stav 1. Apelaciono vijeće napominje da ovaj član propisuje sljedeće:” Osoba koja planira, naredi, učini ili podstrekava ili pomaže u planiranju, pripremanju ili učinjenju krivičnih djela iz člana 171. (*Genocid*), 172. (*Zločini protiv čovječnosti*),

¹⁵ Ibid strana 775

¹⁶ paragrafi 453-461

173. (*Ratni zločin protiv civilnog stanovništva*), 174. (*Ratni zločin protiv ranjenika i bolesnika*), 175. (*Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika*), 177. (*Protupravno ubijanje i ranjavanje neprijatelja*), 178. (*Protupravno oduzimanje stvari od ubijenih i ranjenih na ratištu*) i 179. (*Povrede zakona ili običaja rata*) ovog zakona, **kriva je** za to krivično djelo”.

56. Dakle, analizirajući navedeni član, proizilazi da isti izjednačava sve oblike učešća u izvršenju krivičnog djela i granice krivnje i kažnjivosti. Član 180. KZ BiH je izveden iz člana 7. Statuta MKSJ. Član 180. stav 1. je postao dio KZ BiH nakon stupanja na snagu člana 7. stav 1. i nakon tumačenja MKSJ da on obuhvata, konkretno, udruženi zločinački poduhvat kao način saizvršenja kojim se stiče individualna odgovornost.¹⁷

57. Međunarodna sudska praksa u tumačenju pojma “počinjenje” iz člana 7. stav 1., koji je ugrađen u domaći zakon kao član 180. stav 1., konkretno propisuje: (1) da je udruženi zločinački poduhvat oblik saizvršilaštva koji utvrđuje individualnu odgovornost; (2) da “počinjenje” u smislu člana 7. stav 1. Statuta MKSJ (a samim tim u smislu člana 180. stav 1. KZ BiH) uključuje svjesno učešće u zajedničkom udruženom poduhvatu; i (3) da su elementi udruženog zločinačkog poduhvata utvrđeni u međunarodnom običajnom pravu i da su prepoznatljiviji. U primjeni termina “počinjenje” iz člana 180. stav 1., ovo Vijeće mora uzeti u obzir definiciju tog termina u značenju koje je imao kada je preuzet iz međunarodnog prava u KZ BiH¹⁸.

58. Imajući u vidu navedeno, bilo koja radnja navedena u članu 180. stav 1. KZ BiH čini učinioca krivičnog djela, po krivnji i kažnjavanju, saizvršiocem u udruženom zločinačkom poduhvatu.

59. Kada je u pitanju udruženi zločinački poduhvat kao oblik učešća u izvršenju krivičnog djela¹⁹, pretresno vijeće nije našlo da je Perić Slavko bio saizvršilac u istom.²⁰ S druge strane pretresno vijeće je radnje Perić Slavka okarakterisalo kao radnje pomaganja, kako to pravilno u žalbi ističe branilac optuženog.

60. S tim u vezi prvostepeno vijeće je *actus reus pomaganja* u genocidu okarakterisalo na sljedeći način: *Actus reus tj. radnja izvršenja pomaganja [i podržavanja] se sastoji od djela i*

¹⁷Isti stav zauzet u predmetima *Rašević i Todović* prvostepena presuda, str.103; *Milorad Trbić*, prvostepena presuda paragraf 205; *Ratko Bundalo* drugostepena presuda, paragraf 238.

¹⁸ Ustavni sud BiH zaključio je da Statut MKSJ-a čini „sastavni dio pravnog sistema Bosne i Hercegovine“, kao jedan od dokumenata kojima se reguliše primjena međunarodnog prava u BiH kako je to propisano članom III(3)(b) Ustava BiH, Abduladhim Maktouf, predmet br: Ap-1785/06, Odluka o dopustivosti i meritumu po žalbi na Presudu Suda Bosne i Hercegovine, 30.03.2007, para 70; Bundalo Ratko drugostepena presuda, para 239.

¹⁹ Bundalo Ratko drugostepena presuda, para 240.

²⁰ Pelemiš Momir i Perić Slavko, prvostepena presuda, paragraf 455,

propusta koja su usmjerena ka pomaganju, ohrabrivanju ili davanju moralne podrške počinjenju nekog konkretnog krivičnog djela, što ima znatan uticaj na počinjenje tog krivičnog djela. Kao što je navedno u presudi, radnje optuženih odnosno vojnika prvog bataljona pod neposrednim nadzorom i rukovođenjem Perić Slavka (čuvanje zarobljenika, stavljanje poveza na oči i pratnja do mjesta egzekucije, stavljanje na raspolaganje sredstava bataljona i utovar mrtvih) znatno su uticale na počinjenje krivičnog djela.”²¹

61. Kada je u pitanju *mens rea* tj. krivnja koja je potrebna za pomaganje u genocidu prvostepeno vijeće je navelo: “Što se tiče *mens rea* za pomaganje i podržavanje genocida, tužilaštvo mora dokazati izvan razumne sumnje da je optuženi 1) znao ili bio svjestan genocidne namjere glavnog izvršioca, te 2) sa tim znanjem/svijesti, preduzimaо radnje koje su pomogle ili doprinijele izvršenju genocida. Ako su ta dva elementa ispunjena, a u konkretnom slučaju vijeće je našlo da jesu, sam optuženi ne mora posjedovati genocidnu namjeru da bi bio osuđen za pomaganje [i podržavanje] genocida.”²²

62. Imajući u vidu navedeno, odlučujući u okviru žalbenog prigovora odbrane optuženog, Apelaciono vijeće ističe da je prvostepeno vijeće pogrešno primjenilo član 180. stav 1. KZ BiH, s obzirom da je izvelo zaključak da optuženi Perić Slavko nije bio učesnik udruženog zločinačkog poduhvata, već pomagač, te je za ovu konkretnu situaciju, trebalo primjeniti član 31. KZ BiH, odnosno član 24. (pomaganje) Krivičnog zakona SFRJ, koji propisuje pomaganje kao oblik učešća, odnosno saučesništva u izvršenju krivičnog djela. Apelaciono vijeće ističe da su *actus reus* i *mens rea* pomaganja u krivičnom djelu genocida, kako su navedeni u prvostepenoj odluci, mogu podvesti pod klasičan oblik pomaganja, kako ga je prvostepeno vijeće pravilno interpretiralo, ali je primjenilo pogrešnu zakonsku odredbu, te je stoga Apelaciono vijeće uvažilo žalbu, te u tom smislu preinačilo prvostepenu presudu.

2. Nalazi Apelacionog vijeća u vezi primjene Krivičnog zakona

63. Cijeneći prigovor branioca optuženog da je Sud u konkretnom slučaju trebao primjeniti Preuzeti KZ SFRJ, kao zakon koji je blaži za učinioca, odnosno kao zakon vremena učinjenja djela, Apelaciono je vijeće utvrdilo da je prigovor djelimično osnovan.

64. Naime, članom 4. KZ BiH propisan je princip vremenskog važenja krivičnog zakona, te isti glasi: (1) Na učinitelja krivičnog djela primjenjuje se zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja

²¹ Paragraf 457 prvostepene presude

krivičnog djela. (2) Ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primijenit će se zakon koji je blaži za učinitelja.

65. Zakon je u članu 4a) KZ BiH ustanovio i izuzetak od primjene članova 3. i 4. KZ BiH, propisujući da: Članovi 3. i 4. ovog zakona ne sprečavaju **suđenje ili kažnjavanje** bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s općim načelima međunarodnog prava.

66. Iz navedenih zakonskih odredaba proizilazi da je pravilo da se na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja djela (pravilo *tempus regit actum*).

67. Od ovoga je principa moguće odstupiti jedino u interesu optuženog, odnosno jedino ukoliko se nakon izvršenja djela zakon izmjeni na način da je izmjenjeni zakon blaži za učinitelja.

68. Pitanje koji je zakon blaži za učinitelja rješava se *in concreto*, odnosno upoređivanjem starog i novog (ili novih) zakona u odnosu na svaki konkretni slučaj.

69. Upoređivanje tekstova zakona, međutim, može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po starom bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U svim drugim slučajevima, kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje mogu biti relevantne u izboru blažeg zakona.

70. Te okolnosti se prvenstveno odnose na odredbe o kaznama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju (koji je zakon u tom smislu povoljniji), mjerama upozorenja, eventualnim sporednim kaznama, novim mjerama koje predstavljaju supstitute kazni (npr. rad za opšte dobro na slobodi), mjerama bezbjednosti, pravnim posljedicama osude, kao i na odredbe koje se odnose na krivično gonjenje, da li novi zakon predviđa osnov za isključenje protivpravnosti, krivične odgovornosti ili kažnjivosti, itd.

71. Od principa primjene blažeg zakona moguće je odstupiti jedino u slučajevima propisanim u članu 4a), odnosno, kada bi primjena blažeg zakona spriječila suđenje ili kažnjavanje za radnje koje predstavljaju krivična djela prema općim načelima međunarodnog prava.

72. Prema tome, odredba iz člana 4a) KZ BIH omogućava izuzetno odstupanje od principa iz članova 3. i 4. KZ BiH, da bi se obezbjedilo suđenje i kažnjavanje za one postupke koji

²² Paragraf 460 prvostepene presude

predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu, odnosno koja predstavljaju kršenje normi i pravila koja imaju opštu podršku od svih naroda, koja su opšteg značaja, odnosno koja se smatraju ili predstavljaju univerzalne civilizacijske tekovine savremenog krivičnog prava, **u situaciji kada takva postupanja nisu bila predviđena kao krivična djela u nacionalnom, odnosno unutrašnjem krivičnom zakonodavstvu u vrijeme kada su učinjena.**

73. U konkretnom slučaju i zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi oglašen krivim kao krivična djela.

74. Član 141. preuzetog KZ SFRJ glasi: “ Ko u namjeri da potpuno ili djelimično uništi neku nacionalnu, etničku, rasnu ili vjersku grupu naredi da se vrše ubistva ili teške povrede tijela ili narušavanje fizičkog ili duševnog zdravlja članova grupe ili prinudno raseljavanje stanovništva, ili da se grupa stavi u takve životne uslove koji dovode do potpunog ili djelimičnog istrebljenja grupe, ili da se primjene mjere kojima se sprječava rađanje između pripadnika grupe, ili da se vrši prinudno preseljeljavanje djece u drugu grupu, ili ko u istoj namjeri izvrši neko od navedenih djela..... “. Dakle oba zakona propisuju krivično djelo genocid.

75. Dalja procjena koji je zakon blaži za učinitelja vrši se upoređivanjem zaprijećenih kazni.

76. Za krivično djelo genocid iz člana 171. KZ BiH propisana je kazna zatvora u trajanju najmanje deset godina ili kazna dugotrajnog zatvora. Za krivično djelo genocid iz člana 141. KZ SFRJ propisana je kazna zatvora u trajanju najmanje pet godina ili smrtna kazna.

77. Kao što je naprijed već rečeno, procjena blažeg zakona se uvijek vrši *in concreto*, odnosno procjenjujući sve okolnosti konkretnog predmeta. U ovom slučaju potrebno je imati u vidu da je Apelaciono vijeće preinačilo prvostepenu presudu u pogledu kazne, o čemu će vijeće dati detaljne razloge u dijelu odluke o krivično pravnoj sankciji. U tom smislu Apelaciono vijeće je imajući u vidu sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti optuženom izreklo manju kaznu nego što je to izreklo prvostepeno vijeće, koja se kreće unutar zakonom propisane kazne zatvora propisanom zakonom vremena izvršenja tj. Preuzetog KZ SFRJ.

78. Kada se navedeno uzme u obzir prilikom upoređivanja zaprijećenih kazni prema Preuzetom KZ SFRJ i KZ BiH, u pogledu zakonom propisanog raspona kazne, proizilazi da KZ BiH, kao zakon vremena suđenja nije blaži, odnosno u konkretnom povoljniji za optuženog, jer za navedeno djelo Preuzeti KZ SFRJ, propisuje kaznu zatvora od najmanje pet godina (do petnaest, kao opšti zakonski maksimum kazne zatvora), a KZ BiH, najmanje deset godina(do dvadeset godina kao

opšti zakonski maksimum kazne zatvora).

79. Iz gore navedenih razloga, a na osnovu člana 4. KZ BiH, Apelaciono vijeće smatra da je, u konkretnom predmetu obavezno primjeniti KZ SFRJ, kao zakon vremena izvršenja krivičnih djela, budući da KZ BiH, koji je donesen nakon učinjenja krivičnog djela, nije zakon koji je u konkretnom slučaju blaži za učinioca, i to iz razloga koje je Apelaciono vijeće navelo, a ne iz razloga koji su navedeni u samoj žalbi branioca optuženog, te je u tom smislu pobijanu presudu preinačilo u pogledu pravne ocjene i kvalifikacije djela, na način kako je to navedeno u izreci presude.

80. Vijeće podsjeća da se i u pomenutoj odluci Ustavnog suda BiH, u paragrafu broj 84. navodi: *“Ipak različita primjena zakona u sličnim predmetima dozvoljava se ako iza nje stoji razuman i opravdan razlog”*. Ovo iz razloga što se jedan te isti zakon može pokazati, u zavisnosti od konkretnih okolnosti, u jednoj situaciji kao blaži, a u drugoj kao teži, pa je stoga, u situaciji kada je više zakona u konkurenciji, potrebno procijeniti prema kojem zakonu učinilac ima veću mogućnost za povoljniji ishod.

7. Žalbeni prigovor: nije dokazan bitan element krivičnog djela genocid, značajan dio grupe

i. Navodi odbrane

81. Odbrana smatra da je prvostepeno vijeće pogrešno zaključilo da je došlo do uništenja grupe u znatnom dijelu, te zbog toga nedostaje jedan element krivičnog djela genocid. Branilac smatra da je jedan dio žrtava u vezi događaja u i oko Srebrenice nastao kao rezultat legalnih i legitimnih borbenih dejstava tokom proboja kolone 28. divizije armije BiH. S tim u vezi odbrana se poziva na iskaz vještaka Richarda Batlera koji je prema navodu odbrane istakao da su žrtve u koloni 28. Divizije, koje je bila u proboju, bili vojnici pripadnici ove jedinice ili civili koji su se pridružili vojnoj jedinici, bili legitiman vojni cilj i da je bitka sa kolonom koja ide u proboj regularna vojna aktivnost.

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

82. Član 141. KZ SFRJ, jednako kao i član 171. KZ BiH kao bitan element krivičnog djela genocid propisuje popuno ili djelimično istrebljenje grupe.

83. Pretresno vijeće je zaključilo da je ovaj element zadovoljen, s obzirom da je našlo

dokazanim da je zaštićena grupa, u konkretnom slučaju bosanski muslimani iz Srebrenice, “zatrta” u znatnom dijelu.

84. Kada se razmatra pojam znatan dio grupe, o tome ne postoji brojna odrednica, ali taj broj mora biti dovoljno značajan da ima uticaja na grupu u cjelini, a kako je to pravilno definisalo i prvostepeno vijeće.

85. Odbrana nastoji osporiti ovaj zaključak pretresnog vijeća ističući da nije zadovoljen element “značajan” dio grupe, jer je jedan dio žrtava u koloni, prema navodima odbrane, bio legitiman vojni cilj.

86. I prvostepeno vijeće se bavilo istim pitanjem, s obzirom da je odbrana iste argumente iznosila i tokom glavnog pretresa.

87. Kada je u pitanju sastav kolone koja je pokušala proboj prema Tuzli i Kaknju, nesporno je utvrđeno da jedan dio kolone čine i pripadnici 28. divizije.²³ Ova činjenica proizilazi između ostalog i iz izvještaja Richarda Batlera.

88. Na kraju, Apelaciono vijeće u potpunosti prihvata zaključak prvostepenog vijeća da broj poginulih u koloni ne mijenja u značajnoj mjeri činjenicu o ukupnom broju stradalih muškaraca koji su od strane snaga bosnaskih Srba ubijeni nakon zauzimanja Srebrenice, na bilo koji način niti u bilo kojoj mjeri može uticati na kvalifikaciju djela, jer predmet ovog konkretnog postupka nije bila kolona odnosno legitimnost napada na kolonu. Nadalje, značajan dio skupine kao bitan element krivičnog djela genocid u ovom konkretnom predmetu se ne posmatra samo kroz muškarce koji su ubijeni u koloni, već se posmatra cjelokupna operacije ubijanja bosanskih muslimana muškaraca Srebrenice, što u konačnici predstavlja značajan dio grupe s obzirom na ukupan broj ubijenih.

89. S toga je ovaj žalbeni prigovor odbrane optuženog Perić Slavka odbijen kao neosnovan.

²³ paragraf 91 prvostepene presude

IV. OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

A. STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI

90. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

91. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka izvan razumne sumnje. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen usprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

92. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak Pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće.

93. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza “potpuno pogrešna.”

94. U odnosu na neposredne i posredne dokaze Ustavni sud naglašava da dokazivanje činjenica putem posrednih dokaza nije samo po sebi u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja, u skladu sa članom 6. stav 1. EKLJP.²⁴ Međutim, dokazanost činjenice putem posrednih dokaza mora se utvrditi izvan svake razumne sumnje, gdje mora postojati čvrsta i logična povezanost tako da činjenični zaključak pretresnog vijeća bude jedini mogući zaključak na osnovu dokaza. Kriterij koji se primjenjuje jeste razumna sumnja. Vrlo rijetko se činjenica može dokazati izvan svake sumnje. Svakako, kao kada

se sastave svi dijelovi neke slagalice, ponekad posredni dokazi mogu biti uvjerljiviji od svjedočenja neposrednog očevidca koje može biti podložno varljivosti ljudske percepcije.

a. Žalbeni navod odbrane: pomoćnik komandanta prvog bataljona Zvorničke brigade za obavještajno sigurnosne poslove ne može organizovati nadzirati i izdavati uputstva

i. Zaključci prvostepenog vijeća

95. Radnje optuženog Perić Slavka u svojstvu pomoćnika komandanta za bezbjednost i obavještajne poslove 1. bataljona su tačkom 1. a) opisane kao kontrola, rukovodstvo i nadzor vojnika 1. bataljona. Dalje, u tački 1 b) radnje Perić Slavka su opisane kao raspoređivanje i davanje instrukcija vojnicima 1. bataljona za odlazak u Dom Pilica, te obezbjedivanje, prisustvo i raspoređivanje vojnika 1. bataljona za odlazak u Dom Pilica, te davanje instrukcija vojnicima 1. bataljona da izvrše uklanjanje i utovar radi prevoza stradalih zarobljenika.

ii. Navodi odbrane

96. Žalbom se ističe da ovlaštenja koja je Perić Slavko imao prema izreci presude nisu pravilno utvrđena. Odbrana smatra da zaključak o tome da je Perić Slavko nadgledao, kontrolisao i koordinirao zatvaranje Bošnjaka u školu, te da je obezbjedio prisustvo i rasporedio vojnike 1. bataljona i davao instrukcije vojnicima 1. bataljona, ne proizilazi iz materijalnih dokaza u spisu niti iz nalaza i mišljenja vještaka Petra Vuge.

97. U vezi prava i ovlaštenja pomoćnika komandanta za obavještajno bezbjednosne poslove odbrana se u žalbi poziva na nalaz i mišljenje vještaka Petra Vuge u kojem se, kako odbrana navodi, zaključuje da optuženi Perić Slavko nije imao potčinjenih pojedinaca ili bilo kakvih organizacionih sastava, a samim tim nije realizovao nijednu od komandnih funkcija, pa ni koordinaciju, te nije imao u svojoj nadležnosti ili pod svojom komandom snage za preduzimanje bilo kakvih mjera prema ratnim zarobljenicima, a prema Pravilima službe organa bezbjednosti u oružanim snagama, Pravilu službe vojne policije, Instrukcija o rukovođenju i komandovanju bezbjedonosno

²⁴ M.Š., AP-661/04 (Ustavni sud BiH), Odluka o prihvatljivosti i meritumu od 22. aprila 2005. godine, para. 36.

obavještajnim organima, Uputstvu za rad komandi i štabova, Pravila brigade i uputstva sačinjena od strane Drage Nikolića.

iii. Nalazi Apelacionog vijeća u vezi ovlaštenja Perić Slavka

98. Analizirajući istaknute žalbene prigovore odbrane, Apelaciono vijeće zaključuje da su isti neosnovani. Naime, Vijeće nalazi da su ovlaštenja, odnosno sve radnje Perić Slavka i to na način kako je to navedeno u prvostepenoj presudi, u potpunosti utvrđene izvedenim dokazima. Odlučne činjenice odgovaraju rezultatima izvedenih dokaza, a odbrana svojim žalbenim navodima nije dovela u sumnju ispravnost činjeničnih utvrđenja i zaključaka prvostepenog vijeća, koje u cijelosti prihvata i ovo Vijeće.

99. Naime, teza odbrane je da prvostepeno vijeće cijeneći materijalne dokaze i mišljenja vještaka, nije dalo valjanu argumentaciju u vezi postupanja i ovlaštenja Slavka Perića. U vezi sa navedenim, glavno pitanje koje se u žalbi ističe jeste da li je optuženi Perić Slavko mogao vršiti kontrolu, rukovodstvo i nadzor vojnika 1. bataljona, odnosno rasporediti i dati instrukciju pripadnicima 1. bataljona u vrijeme, mjestu i na način opisanom u izreci prvostepene presude, a koja se tiče zarobljenika u školi Kula i Domu kulture Pilica.

100. Apelaciono vijeće je preispitalo činjenične zaključke prvostepenog vijeća kroz važeće propise i nalaze vještaka na koje se u žalbi poziva branilac optuženog Perić Slavka, te faktičko stanje na terenu koje se također žalbom osporava.

101. Prije svega, nesporno je utvrđeno u prvostepenom postupku da je Perić Slavko u inkriminisanom periodu bio pomoćnik komandanta za bezbjednost 1. bataljona Zvorničke brigade.

102. Prema uputstvu komande Zvorničke brigade od 21.09.1994. godine, na koje se u žalbi poziva i sam branilac optuženog, pomoćnik komandanta za obavještajno bezbjednosne poslove je organ komande bataljona koji je neposredno potčinjen komandantu bataljona i odgovara mu za svoj rad, a u stručnom pogledu odgovoran je organu bezbjednosti više komande, a kako to pravilno zaključuje i prvostepeno vijeće²⁵.

103. Osporavajući bilo kakvu vrstu odgovornosti optuženog Perića kao organa bezbjednosti, odnosno odgovornosti nad pripadnicima 1. bataljona, branilac osporava i njegova ovlaštenja u vezi zarobljenika.

²⁵ paragraf 191. prvostepene presude

104. Međutim, prvostepeno vijeće je, suprotno ovim navodima odbrane, pravilno izvelo zaključak da je optuženi Perić Slavko već od momenta saznanja komande 1. bataljona da će jedan dio zarobljenika biti smješten u školu Kula bio aktivno uključen i upućen u pitanje zarobljenika, kao i pitanje nadzora i davanja instrukcija pripadnicima 1. bataljona koji su bili raspoređeni u i oko škole Kula, kao i oko Doma Kulture Pilica, te čišćenja i utovara pogubljenih zarobljenika u Domu kulture koji zaključak u potpunosti prihvata i Apelaciono vijeće.

105. Iako je u prvostepenom postupku bilo sporno na koji način je komanda 1. bataljona u Manojlovićima došla do saznanja da će određeni broj zarobljenika biti smješten u školu Kula, Apelaciono vijeće smatra da je najrelevantnija činjenica da je 1. bataljon imao saznanje da će zarobljenici biti dovedeni, a što je na kraju i učinjeno nespornim. Ni odbrana u svojoj žalbi ne osporava znanje Perić Slavka o predstojećem dolasku zarobljenika.

106. Apelaciono vijeće smatra relevantnom i činjenicu koju je prvostepeno vijeće pravilno utvrdilo, da je određeni broj pripadnika 1. bataljona zajedno sa Perić Slavkom bio upućen kod škole i prije dolaska prvih autobusa sa zarobljenicima²⁶. Naime, ova činjenica proizilazi iz iskaza svjedoka Bogoljuba Gavrića i Babić Rajka koji su se nedvosmisleno izjasnili o činjenici da je Perić Slavko bio prisutan kod škole i prije dolaska zarobljenika. Pored toga, navedeni svjedoci su jasno i decidno objasnili prisustvo i način raspoređivanja pripadnika 1. bataljona, u i oko škole. Prvostepeno vijeće je veoma detaljno objasnilo prisutnost pripadnika 1. bataljona ne samo prije dolaska zarobljenika, već je detaljno obrazložilo i njihovo prisustvo za vrijeme cijelog boravka zarobljenika u školi Kula²⁷ i njihovog daljeg sprovođenja radi strijeljanja, a kasnije i prisustvo Slavka Perića i pripadnika 1. bataljona oko Doma Kulture Pilica i angažovanje za utovar mrtvih tijela. O samoj ulozi pripadnika 1. bataljona biće riječi u narednom poglavlju presude.

107. Pored pripadnika 1. bataljona na obezbjeđenju škole bili su i vojni policajci čete Zvorničke brigade kojima je naloženo da idu kod škole Kula i koji su vidjeli Perić Slavka tamo, svjedok Jović Zoran je naveo kako se pri odlasku javio Perić Slavku.²⁸ Apelaciono vijeće ne isključuje mogućnost prisustva i pripadnika Bratunačke brigade, kako to pravilno na osnovu izvedenih dokaza zaključuje i prvostepeno vijeće.²⁹

²⁶ svjedoci Bojić Zoran i Jović Slobodan, a svjedok O1 je naveo da je dobio naredbu od Drage Nikolića ili komandira čete vojne policije Jasikovca, a iz njegovog iskaza proizilazi da su na obezbjeđenju zarobljenika u Pilici bili angažovani i pripadnici vojne policije zvorničke brigade svjedočenje 17.06.2011. godine

²⁷ Pantić Dragan, Zoran Gajić, Lazić Nedeljko, Pavlović Pero, Savo Stević, Mićo Manojlović, Mile Tejić, Jurošević Juroš (pripadnik radnog voda 1. bataljona) - svi su u svojim svjedočenjima govorili o svom prisutvu kod škole Kula, a što nije osporavala ni odbrana optuženog Perić Slavka

²⁸ svjedok Jović Zoran, svjedočenje 27.12.2010. strana 31. transkripta

²⁹ paragraf 294 prvostepene presude

108. U okviru žalbenih navoda odbrane, Apelaciono vijeće je bilo dužno ispitati činjenična utvrđena prvostepenog vijeća koja se odnose na konkretne radnje optuženog Perić Slavka, odnosno način na koji je optuženi realizovao radnje opisane kao nadgledanje, nadziranje, davanje instrukcija.

109. Apelaciono vijeće je primjenjujući standard da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka izvan razumne sumnje, zaključilo da su sve radnje optuženog u potpunosti i pravilno utvrđene od strane prvostepenog vijeća.

110. Kada je u pitanju škola Kula, optuženi Perić Slavko je vršio raspoređivanje pripadnika 1. bataljona, na tom području o čemu govori svjedok Tejić Mile. Ovaj svjedok je naveo da mu je komandir čete naredio da ide kod škole Kula i da se po dolasku javi Slavku Periću. Svjedok je dalje naveo da se po dolasku u školu javio optuženom, te da je potom raspoređen da čuva stražu na spratu u školi.³⁰ I svjedok odbrane Stević Slavko je naveo da je optuženi Perić Slavko pozivao vojnike sa linije da dođu na obezbjeđenje³¹, a svjedok Savo Stević je također naveo da je dok je bio na liniji dobio naredbu da bude na obezbjeđenju kod škole Kula gdje je vido Perić Slavka³². O ulozi optuženog Perić Slavka u pogledu raspoređivanja pripadnika 1. bataljona govore i svjedoci Mitrović Stjepan³³ i Babić Rajko³⁴.

111. Nadalje, svjedok Gajić Zoran (pripadnik 1. bataljona)³⁵ je naveo da im je Perić Slavko naredio da se iz sale izvode zarobljenici koji su vezani ispred škole i kojima su stavljeni povezi na oči prije ulaska u autobus, a da je po dolasku pred školu naredbu o raspoređivanju dao upravo optuženi Perić Slavko.³⁶

112. Da Perić Slavko nije imao ulogu samo da boravi kod škole, pored navedenog potvrđuje i činjenica, koju je prvostepeno vijeće pravilno istaklo u paragrafu 313, u kojem se navodi da su se Perić Slavko i Babić Rajko (pripadnici komande 1. bataljona koji su bili na terenu) složili da Perić ode do komande bataljona ili brigade i traži da ih neko zamjeni i da se pripadnicima 1. bataljona da pojačanje, jer su dvanaestorica pripadnika kod škole već bila iscrpljena³⁷.

³⁰ svjedočenje 25.02.2009. godine, transkript strana 11

³¹ svjedočenje 29.09.2010. godine strana 43 transkripta

³² svjedočenje 26.05.2009. godine, strana 5 i 9 transkripta

³³ svjedočenje 11.10.2011. strana 56 transkripta

³⁴ svjedočenje 28.04.2009. strana 46 transkripta

³⁵ svjedočenje 13.05.2009. godine, strana 25 transkripta,

³⁶ Ibid, strana 11 transkripta

³⁷ Iskaz svjedoka Babić Rajka, 28.04.2009. godine

113. Kada je u pitanju Dom kulture Pilica, prvostepeno vijeće je na osnovu iskaza svjedoka pravilno zaključilo da je optuženi Perić Slavko 15. juna u boravio na lokaciji kod Doma, kao i pripadnici 1. bataljona, što proizilazi iz iskaza svjedoka Jovanović Milana³⁸, Radosavljević Zorana, Gajić Zorana³⁹, Jurošević Juroša⁴⁰ i drugih. Prvostepeno vijeće je dalo detaljnu analizu svake pojedinačne izjave ovih svjedoka i dovelo ih međusobnu vezu koja predstavlja u konačnici jednu logičku cjelinu.

114. Kada je u pitanju organizacija oko utovara mrtvih tijela zarobljenika koji su ubijeni u Domu Kulture Pilica, svjedok Lazarević Radivoje je istakao da mu je optuženi Perić Slavko dao papirić na kome je bila obavijest da ljudi iz radnog voda dođu na put za Branjevo,⁴¹ a optuženi je bio i prisutan kod Doma prilikom čišćenja i utovara o čemu govore svjedoci P-18⁴², Marković Cvjetko,⁴³ Stević Cvjetko⁴⁴ Prvostepeno vijeće je istaklo i svjedočenje Stevanović Jakova koji je svjedočio o samoj ulozi optuženog Slavka Perića prilikom čišćenja i utovara tijela, iz kojeg proizilazi da je Perić Slavko tražio ljude za utovar, te određivao ko će šta raditi, a kako je to pravilno utvrdilo i prvostepeno vijeće⁴⁵. Nadalje, i svjedok Stević Cvjetko⁴⁶ navodi da mu je naredbu za utovar tijela dao optuženi Perić.

115. Na osnovu navedenog, prvostepeno vijeće je izvelo pravilan zaključak da optuženi Perić Slavko kao pomoćnik komandanta za bezbjednost učestvovao u organizaciji operacije uklanjanja tijela iz Doma, te da je on izdavao instrukcije pripadnicima 1. bataljona da dođu na zadatak, da im je za tu svrhu obezbjeđena hrana, piće⁴⁷, a da je optuženi na licu mjesta rukovodio operacijom i izdavao naredbe. Također, prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je ova operacija uklanjanja tijela bila radnja pomaganja, s obzirom da se nije radilo o klasičnoj asanaciji terena, nego o operaciji organa bezbjednosti uklanjanja tijela, i tragova pri čemu tijela nisu prebrojana, niti su i na koji način uzeti tragovi krivičnog djela u cilju nekog budućeg pokretanja krivičnog postupka protiv počinioca, a što je bila obaveza pomoćnika komandanta organa bezbjednosti⁴⁸, kako to pravilno zaključuje prvostepeno vijeće.

³⁸ svjedočenje 01.06.2009. godine, strana 13 transkripta

³⁹ svjedočenje 13.05.2009. godine, strana 24 transkripta, strana 38 transkripta

⁴⁰ svjedočenje 01.02.2010. godine, strana 21 transkripta

⁴¹ svjedočenje 24.08.2009. godine, strana 48 transkripta

⁴² svjedočenje 17.12.2009. strana 47 i 48 transkripta

⁴³ svjedočenje 24.05.2010. godine strana 31 transkripta

⁴⁴ Ibid strana 12 transkripta

⁴⁵ svjedočenje 02.11.2009. godine, strana 29, 30, 56 transkripta, paragraph 349 prvostepene presude

⁴⁶ svjedočenje 25.04.2010. godine, strana 16 transkripta

⁴⁷ svjedoci Bojić Zoran i Jović Zoran, P-18

⁴⁸ Izvod iz pravila službe organa bezbjednosti strana 40 izvještaja Petra Vuge dokaz D-II-26

116. Stalna uključenost optuženog Perić Slavka u pitanje zarobljenika proizilazi, imeđu ostalog, i iz izjave svjedoka Dragana Jovanovića, gdje je svjedok istakao: “Ja znam da je Perić Slavko non-stop, to jest stalno, tražio i stalno je radio na tome, koliko vremena, koliko vremena ljudi borave i kad će da idu⁴⁹”. Pored toga, dokazi ukazuju da je optuženi 15. jula išao u komandu Zvorničke brigade u Karakaju⁵⁰ po pitanju zarobljenika⁵¹ na kojem mjestu je istog dana između ostalog boravili Dragan Obrenović, Vujadin Popović, Drago Nikolić⁵², Vinko Pandurević⁵³ i u vrijeme kada su se vršile likvidacije na području zone odgovornosti Zvorničke brigade.

117. Kada se sve navedene konkretne radnje optuženog dovedu u vezu sa ovlaštenjima organa bezbjednosti koja su navedena kako u nalazu vještaka Petra Vuge⁵⁴, tako i drugim materijalnim dokazima prije svega Instrukcija GŠ VRS o rukovođenju i komandovanju bezbjedonosno – obavještajnim organima VRS od 24.10.1994. godine⁵⁵, Pravilo bataljona⁵⁶, Apelaciono vijeće nalazi pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da one predstavljaju kontrolu, nadzor i rukovođenje, što je i bila nadležnosti optuženog.

118. Stoga je neosnovan žalbeni prigovor odbrane u kojem ističe da organ bezbjednosti nema nikakvu naredbodavnu funkciju, te da on može samo predlagati komandantu iz oblasti bezbjednosti određene mjere, a naredbodavnu funkciju ima samo komandant. Zaključak prvostepenog vijeća, koje prihvata i ovo Apelaciono vijeće, nije bila naredbodavna uloga optuženog Perića, već upravo rukovodna uloga.

119. Sve navedene radnje Perić Slavka, prvostepeno vijeće je pravilno dovelo u vezu sa ulogom organa bezbjednosti u cjelokupnim dešavanjima u vezi zarobljenika koji su dovedeni na područje zone odgovornosti Zvorničke brigade, a samim tim u školu Kula i Dom kulture.

120. Naime, prvostepeno vijeće je pravilno ukazalo na osnovu dokaza koji su izvedeni na glavnom pretresu, da je određeni broj naredbi po pitanju zarobljenika dolazio putem organa bezbjednosti. Tako su odabiru mjesta za smještaj muškaraca iz Bratunca učestvovali Vujadin Popović (pomoćnik komandanta drinskog korpusa za bezbjednost), Drago Nikolić pomoćnik

⁴⁹ iskaz 10.06.2009. godine, strana 20 transkripta

⁵⁰ svjedok Zoran Bojić izjava svjedoka 11.06.2009. godine strana 14 transkripta, Milan Jovanović 01.06.2009. godine, transkript strana 18

⁵¹ Rajko Babić 28.04.2009. godine strana 45 transkripta, svjedok Pantić Dragan 25.01.2009. godine strana 19 transkripta

⁵² T-141 svjedočenje Dragana Obrenovića 02.10.2003. godine u predmetu IT – 02- 60-T strana 81 i 82

⁵³ Ibid strana 91

⁵⁴ Izvještaj Petra Vuge D-II-26

⁵⁵ O-I-25 Instrukcija o rukovođenju i komandovanju: stav 2. bezbjedonosno – obavještajnim organima u stručnom pogledu centralizovano rukovode bezbjedonosno – obavještajni organi;

⁵⁶ Pravilo bataljona O – I - 26

komandanta za bezbjednost Zvorničke brigade i drugi.⁵⁷ I Dragan Obrenović, čiji transkript svjedočenja je prvostepeno vijeće uvrstilo kao dokaz, je naveo da nije davao komandama bataljona bilo kakva naređenja u vezi sa zarobljenicima, jer se time bavio Nikolić Drago, zajedno sa Popovićem i Bearom. I svjedoci u toku glavnog pretresa su u nekoliko navrata istakli prisutnost visokih oficira kod škole Kula⁵⁸, i komunikaciju Perić Slavka sa njima.

121. Kada se ove činjenice dovedu u vezu sa tim da je u inkriminisano vrijeme Perić Slavko bio zamjenik komandanta za bezbjednost, to se izvodi zaključak da je on jedan od ovlaštenih osoba u lancu rukovođenja organa bezbjednosti i to u sklopu 1. bataljona. Optuženi Perić Slavko je imao ovlasti da koordinira operaciju na terenu kod škole i Doma kulture, na način da je nadzirao i rukovodio pripadnicima 1. bataljona, kako je to pravilno zaključilo i prvostepeno vijeće.

122. Upravo ovi činjenični zaključci prvostepenog vijeća o upućivanju Perić Slavka kao pripadnika organa bezbjednosti na obezbjeđenje škole zbog dolaska zarobljenika u rejon 1. bataljona, raspoređivanje pripadnika prvog bataljona i kasniji dolazak viših oficira organa bezbjednosti, i komunikacija Perić Slavka sa njima, dovode do zaključka da je organ bezbjednosti bio nadležan za pitanje zarobljenika, pa tako i organ bezbjednosti 1. bataljona u području škole Kula i Dom Kulture Pilica, o čemu govori i izvještaj vještaka Richarda Batlera u kojem se navodi da Organ bezbjednosti, rukovodeći vojnom policijom, vrši obezbjeđenje ratnih zarobljenika kada je to potrebno.⁵⁹, a što je naveo i u svom svjedočenju 22.02.2012 gdje kaže da *Oficir za bezbjednost koji je na nivou bataljona često bio i pomoćnik komandanta za obavještajne poslove, ... zajedno sa drugim organima bataljona, treba osigurati da se zarobljenici obezbijede i da se prebace na određenu lokaciju koja je određena kao mjesto odakle će biti prebačeni*".

123. Iako branilac ističe zapažanje vještaka Richarda Batlera o tome da mu nije poznat bilo kakav dokument kojim su zarobljenici predati u nadležnost 1. bataljona i da je bratunačka brigada trebala da vrši svoj zadatak vezano za zarobljenike do trenutka predaje drugoj jedinici, Apelaciono vijeće ističe da je ovaj navod vještaka, odbrana izvukla iz konteksta. Naime, prebacivanje dijela zarobljenika iz zone Bratunačke brigade između ostalog i u zonu odgovornosti 1. bataljona Zvorničke brigade treba posmatrati unutar cjelokupnog konteksta dešavanja u vezi Srebrenice u julu 1995. godine, kako je to pravilno ocjenjeno od strane prvostepenog vijeća. Tačno je da o tome nije postojao formalni akt, ali je od strane više komande (Ljubiša Beara, Vujadin Popović, Drago

⁵⁷ paragraf 196 prvostepene presude

⁵⁸ svjedok O – 1 svjedočenje 17.06.2011. godine, Dragan Jovanović svjedočenje 10.06.2009. strana 24 transkripta, svjedok Rajko Babić svjedočenje 29.04.2009. strana 54 i 55 transkripta

⁵⁹ izvještaj Richarda Batlera strana 16. paragraf 3.19

Nikolić i drugi) ⁶⁰ dogovoren prelazak zarobljenika iz zone odgovornosti Bratunačke brigade, u zonu odgovornosti Zvorničke brigade. Ne postojanje formalnog akta, ne isključuje nadležnost 1. bataljona za dešavanja u zoni njegove odgovornosti. Prisustvo ne samo pripadnika 1. bataljona, već i pripadnika vojne policije i pripadnika Bratunačke brigade, upravo govori o tome da je to bila jedna organizovana operacija sa ciljem da se ubiju svi zarobljeni muškarci.

124. Na osnovu svega navedenog Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće donijelo pravilne činjenične zaključke o ulozi Perić Slavka u vezi zarobljenika i njegove rukovodeće uloge u odnosu na pripadnike 1. bataljona koji su bili uključeni u radnje opisane u prvostepenoj presudi, te da odbrana svojim žalbenim navodima nije dovela u pitanje pravilnost činjeničnih utvrđenja prvostepenog vijeća, a time i ulogu optuženog Perić Slavka u svim dešavanjima.

125. U vezi sa ovlaštenjima optuženog Perić Slavka, odbrana u žalbi osporava zaključke prvostepenog vijeća koji su doneseni, između ostalog, i na osnovu iskaza svjedoka Gajić Zorana, čiji kredibilitet odbrana osporava, smatrajući ga “apsolutno spornim”. Odbrana osporava iskaz ovog svjedoka kako u vezi događaja kod škole Kula, tako i kod Doma kulture, te će se Apelaciono vijeće u ovom dijelu osvtnuti na prigovore odbrane koji se tiču kredibiliteta ovog svjedoka.

126. Apelaciono vijeće smatra prigovor odbrane u vezi kredibiliteta svjedoka Gajić Zorana neosnovanim. Naime, odbrana se između ostalog poziva na paragraf 308 prvostepene presude u kojem je prvostepeno vijeće izvršilo ocjenu vjerodostojnosti iskaza ovog svjedoka.

127. Prema ocjeni Apelacionog vijeća, prvostepeno vijeće je dalo valjane razloge kojima objašnjava u kojoj mjeri i zašto je ovom svjedoku poklonilo vjeru. Pored toga vijeće je iskaz svjedoka Gajić Zorana dovelo u vezu sa iskazima ostalih svjedoka, te ni njihovim iskazima nije dovedena u pitanje tačnost svjedokovih navoda.

128. Odbrana se u žalbenim navodima neosnovano poziva na fragmentirane dijelove iskaza u kojima je vijeće navelo da je svjedočenje svjedoka Gajić Zorana bilo nesigurno i sa zadržkom, ali je sa druge strane prvostepeno vijeće istaklo da je ovaj svjedok, za razliku od većine svjedoka, dao potpuniji iskaz, pa je čak u određenoj mjeri inkriminirao i sebe, te da je veoma detaljno opisivao radnje drugih svjedoka, koji su bili prisutni za vrijeme inkriminiranih događaja, kako kod škole Kula tako i u Domu kulture.

⁶⁰ paragraf 196. prvostepene presude

129. Nadalje, u cilju dovođenja u pitanje kredibiliteta svjedoka Gajić Zorana odbrana se poziva na iskaz svjedoka Kostić Stanka, koji je prema navodu odbrane izjavio da nije bio sa Gajić Zoranom pred Domom kulture.

130. Apelaciono vijeće ističe da iz iskaza ovog svjedoka proizilazi da je svjedok Gajić Zoran ovog svjedoka pominjao u kontekstu škole Kula, a ne Doma Kulture, te je ovaj prigovor odbrane neosnovan.

131. Kada su u pitanju drugi svjedoci koji su u prvostepenom postupku osporavali iskaz ovog svjedoka, kao što je Lazarević Milan, prvostepeno vijeće je dalo valjanu argumentaciju zašto je ovim svjedocima nije poklonilo vjeru, pa je tako u paragrafu 306 prvostepeno vijeće navelo: “Vijeće nalazi da iskazom Lazarević Milana, koji je imao razloga poreći da je dolazio kod Doma u vrijeme dok su tu bili zarobljenici, nije dovedena u pitanje istinitost iskaza Gajić Zorana. Naime, on je o Milanovom prisustvu na galeriji Doma dao vrlo specifične detalje, o kojima je pričao i prilikom davanja iskaza istražiteljima tužilaštva, a kod iskaza je ostao dosljedan i na glavnom pretresu”, a ovaj zaključak u potpunosti prihvata Apelaciono vijeće.

b. Žalbeni navod odbrane: pripadnici prvog bataljona koji su se 14., 15., i 16. jula našli ispred škole Kula u Pilici nisu bili sa zadatkom čuvanja zarobljenika

i. Zaključci prvostepenog vijeća u vezi uloge pripadnika 1. bataljona u vezi škole Kula Pilica

132. Prvostepeno vijeće je našlo da su vojnici 1. bataljona bili raspoređeni na čuvanje zarobljenika i obezbjeđenje područja oko škole i u školi Kula. Pored toga, prvostepeno vijeće je zaključilo da su pripadnici 1. bataljona stavljali poveze na oči i vezali ruke zarobljenicima, a zatim ih izvodili iz škole, ukrkali u autobuse i pratili autobuse do ekonomije Branjevo.

ii. Navodi odbrane

133. U prethodnom poglavlju presude Apelaciono vijeće je potvrdilo činjenične navode prvostepene presude u vezi prisustva pripadnika 1. bataljona kod škole i u školi Kula, koje nije

sporio ni branilac optuženog.

134. Međutim, odbrana smatra da je zaključak prvostepenog vijeća o zadatku čuvanja zarobljenika od strane pripadnika 1. bataljona proizvoljan i netačan ističući da je zadatak pripadnika 1. bataljona bio obezbjeđenje sela. Odbrana smatra da ova činjenica nije dovoljno obrazložena niti je dat osvrt na sve izvedene dokaze što predstavlja nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

135. U okviru žalbenih navoda odbrana osporava i ulogu pripadnika 1. bataljona prilikom izvođenja zarobljenika iz škole, uvođenje u autobus, i pratnje zarobljenika do Ekonomije Branjevo

iii. Nalazi Apelacionog vijeća

136. Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće na pravilan način i u potpunosti utvrdilo činjenice koje se tiču uloge pripadnika 1. bataljona u vezi sa zarobljenicima koji su bili dovedeni u školu Kula.

137. Iako samu činjenicu prisustva pripadnika 1. bataljona kod škole Kula odbrana optuženog ne spori, a o čemu su svjedočili brojni svjedoci, ipak, odbrana je u žalbi pobijala pojedine činjenične zaključke povodom tačnog mjesta gdje su bili raspoređeni.

138. S tim u vezi Apelaciono vijeće je našlo pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da su pojedini pripadnici 1. bataljona bili raspoređeni na školsko igralište, neki su obezbjeđivali sporedne ulaze u školu, a jedan dio pripadnika 1. bataljona je bio u samoj školi. Prvostepeno vijeće je do navedenih zaključaka došlo na osnovu iskaza brojnih svjedoka od kojih su neki bili pripadnici 1. bataljona.

139. Tako je svjedok Bogoljub Gavrić, učitelj, koji je stanovao u zgradi preko puta škole vidio dolazak Slavka Perića sa grupom običnih vojnika, od kojih je on prepoznao Stanka Perića zvanog Gaju, brata optuženog.⁶¹ Na upit tužioca o kakvim se vojnicima radi, svjedok je izjavio da je to bila: "*obična vojska domaća*"⁶², te da je stekao utisak na osnovu onoga što je vidio da ih je optuženi Slavko Perić poznavao. Svjedok je istakao da su se oni nalazili: "*oko škole i na ulazu i na ulazu prema igralištu na izlazu prema igralištu*",⁶³ a što je pravilno zaključilo i prvostepeno vijeće. I

⁶¹ Iskaz svjedoka 27.05.2009. godine, strana 44 transkripta

⁶² iskaz svjedoka 27.05.2009., strana 43 transkripta

⁶³ Iskaz svjedoka 27.05.2009. godine, strana 53 transkripta

svjedok Babić Rajko, pripadnik komande 1. bataljona je također potvrdio prisutnost pripadnika 1. bataljona. Prvostepeno vijeće je na detaljan način citiralo iskaz ovog svjedoka.⁶⁴

140. Nadalje svjedoci pripadnici 1. bataljona Jovanović Dragan, Babić Rajko, Pantić Dragan, Zoran Gajić, Stanko Kostić, Pavlović Pero, Savo Stević, Mićo Manojlović i Mile Tejić su također pojasnili da su bili kod škole, te su objasnili položaje na koje su bili raspoređeni.

141. Iako su svi svjedoci, pripadnici 1. bataljona pokušali da opišu svoju ulogu kao neobaveznu ulogu obezbjeđenja sela, prvostepeno vijeće je, na osnovu pažljive ocjene i analize njihovih cjelokupnih iskaza, pravilno zaključilo da je njihova uloga ipak bila čuvanje zarobljenika, te da je objašnjenje njihove uloge koje su ovi svjedoci dali neuvjerljivo, ali i logično ako se posmatra sa aspekta uloge stražara koju su oni imali i u vezi sa tim pokušaja da istu umanje tokom svjedočenja⁶⁵.

142. Tako je svjedok Jovanović Dragan pojasnio da je bio sa drugim pripadnicima 1. bataljona na prostoru iza škole. Neki svjedoci su svjedočili da im je dok su bili na liniji naređeno da dođu na područje škole Kula.⁶⁶ Svjedok Mile Tejić, koji je došao sa linije do škole Kula, je izjavio da im je po dolasku ispred škole Perić naredio da stanu ispred učionica i čuvaju Bošnjake kako ne bi izašli, te je tokom boravka u školi vidio pripadnike 1. bataljona.⁶⁷ Čak je i svjedok odbrane Perić Slavka, Radivoje Matić izjavio da mu je traženo da pošalje sedam do deset ljudi za obezbjeđenje zarobljenika, iako nije bio siguran da li se radi samo o školi Kula.⁶⁸ Prvostepeno vijeće je pravilno dovelo u vezu i iskaze iz istrage i glavnog pretresa svjedoka Jurošević Juroša, pripadnika radnog voda koji je potvrdio svoje prisustvo kod škole Kula, te koji je u istrazi izjavio da mu je neko dao pušku u ruke i rekao da pazi da zarobljenici ne bježe iz sale.⁶⁹

143. Iz iskaza ovih svjedoka, koji su govorili o mjestu na koje su bili raspoređeni, kao i iz iskaza Save Stevića koji je izjavio da mu je komandir čete naredio da ide kod škole Kula da čuva zarobljenike iz Srebrenice, te da je to činio zajedno sa drugim vojnicima i pripadnicima 1.

⁶⁴ paragraf 272 prvostepene presude

⁶⁵ paragraf 270. prvostepene presude

⁶⁶ Savo Stević, Mićo Manojlović, Mile Tejić, Pavlović Pero

⁶⁷ transkript svjedočenja 27.05.2009. godine, strana 7 i 8. paragraf 286 prvostepene presude

⁶⁸ Iskaz svjedoka sa glavnog pretresa 08.02.2011. godine

⁶⁹ paragraf 292 prvostepene presude.

Bataljona, te iskaza Miće Manojlovića,⁷⁰ nesumnjivo proizilazi zaključak, do kojeg je prvostepeno vijeće pravilno došlo, a to je da je cilj raspoređivanja vojnika 1. bataljona bio čuvanje zarobljenika.

144. U prilog zaključku da su pripadnici 1. bataljona zaista čuvali zarobljenike i sprječavali njihovo bjekstvo govori i dio iskaza svjedoka Babić Rajka koji govori o tome da je dogovoreno da optuženi Perić traži pojačanje. Iz ovoga je prvostepeno vijeće izvelo pravilan zaključak da su pripadnici 1. bataljona imali stvarne uloge i zadatke, te su zajedno sa drugim vojnicima čuvali zarobljenike, i da nisu mogli napustiti svoje mjesto dok im se ne obezbjedi zamjena.⁷¹

145. Odbrana Perić Slavka u žalbi ističe da čuvanje zarobljenika samo po sebi nije ratni zločin. S tim u vezi i prvostepeno vijeće je u paragrafu 318 prvostepene presude dalo isti zaključak, a što je i prema ocjeni ovog Apelacionog vijeća pravilan zaključak. Međutim, odbrana se poziva na iskaze svjedoka koji su u na glavnom pretresu govorili da su bili uvjereni da će zarobljenici ići u razmjenu, te da samo ako su oni znali da će zarobljenici biti pogubljeni onda bi to bilo pomaganje u zločinu. Apelaciono vijeće želi naglasiti da se u ovom predmetu nije utvrđivala krivica svjedoka nego optuženog, te da je prvostepeno vijeće zaključilo da je optuženi znao da će zarobljenici biti pogubljeni, o čemu će biti riječi u daljem tekstu presude, te je on radnjama ranije navedenim u presudi rukovodio pripadnicima 1. bataljona u cilju čuvanja zarobljenika znajući za namjeru glavnih počinitelja da se pobiju zarobljenici, te je upravo vršeci nadzor, rukovođenje raspoređivanjem pripadnika 1. bataljona vršio radnju pomaganja.

146. Odbrana osporava i zaključak prvostepenog vijeća da je vezivanje očiju i ruku zarobljenicima radnja pomaganja, pozivajući se na vještaka Petra Vugu koji je prema navodima odbrane pojasnio da je to obaveza vojnih lica prilikom transporta zarobljenika, iz razloga bezbjednosti jedinice, te da nije bilo logike vezati oči nekome ko će biti strijeljan.

147. Kada je u pitanju radnja vezanja ruku i stavljanje poveza na oči zarobljenicima, prvostepeno vijeće se pozvalo na dokaz T-164 - Dopis uprave bezbjednosti Drinskog korpusa od 14.04.1995. godine koji propisuje da zarobljenici moraju imati vezane ruke i oči, te zaključuje da ove radnje nisu same po sebi nelegitimne.⁷²

148. Međutim navedena radnja se ne može posmatrati izolovano, nego u cijelom kontekstu dešavanja što uključuje kako čuvanje zarobljenika, tako i odvođenje do ekonomije Branjevo, kako

⁷⁰ svjedok Mićo Manojlović strana 51. transkripta svjedočenja 26.05.2009. godine : Rečeno mi je da idem na sprat u jednu učionicu da čuvam te zarobljenike da zamjenim toga gore što ih je čuvao“. strana 54. Rečeno nam je da e pazi d a ne bi prilazili da otvaraju prozore i da mi s vrata to pratimo“.

⁷¹ paragraf 313 prvostepene presude

⁷² paragraf 338 prvostepene presude

je to pravilno učinilo i prvostepeno vijeće, što sve dovodi do jedinog nesumnjivog zaključka da sve te radnje u cjelini predstavljaju radnje pomaganja.

149. Naime, prvostepeno vijeće je imalo u vidu i činjenicu da su zarobljenici odvođeni u više autobusa, da su u prvom autobusu bili vezanih ruku, dok su prije ukrcavanja u treći autobus zarobljenici pored ruku imali vezane i oči kako ne bi vidjeli ubijene zarobljenike iz prethodnih autobusa.

150. Prvostepeno vijeće je također pravilno zaključilo da pripadnici 1. bataljona u momentu samog kretanja prema ekonomiji Branjevo možda i nisu nisu znali koja sudbina čeka zarobljenike, ali to su najkasnije saznali nakon što se prvi autobus zarobljenika vratio nakon kratkog vremena od odlaska nazad, o čemu govori i sama izjava svjedoka Jurošević Juroša koji je naveo da se pucnjava od Branjeva čula do škole.⁷³

151. Pored toga, prvostepeno vijeće je na osnovu izjava svjedoka koji su bili pratnja autobusima, zaključilo da je mala vjerovatnoća da o tome nisu pričali vrativši se po ostale zarobljenike. Kada je u pitanju pratnja zarobljenika od strane pripadnika 1. Bataljona, iako je odbrana pokušala da ospori iskaz svjedoka Gajić Zorana, koji je naveo da je pratio zarobljenike u autobusu od škole do Branjeva, Apelaciono vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće na pravilan način utvrdilo da je dio pripadnika 1. bataljona bilo u pratnji autobusa od škole Kula do ekonomije Branjevo i nazad. O tome sasvim jasno govore iskazi svjedoka Gajić Zorana i Kostić Stanka, čije iskaze je prvostepeno vijeće analiziralo i dovelo u vezu sa ostalim dokazima. Iako je bilo određenih nedorečenosti i suprotnosti u njihovim iskazima, ipak ovi svjedoci su u bitnim dijelovima koji se odnose na činjenicu pratnje, bili decidni i jasni.⁷⁴

152. Apelaciono vijeće smatra neosnovanim prigovore odbrane optuženog na iskaze svjedoka Babić Rajka, Tejić Mileta, Manojlović Miće i Stević Save koji je prigovorio na tačnost njihovih iskaza.

153. Naime, sve navedene iskaze svjedoka, a time i svjedoka na čije iskaze je odbrana prigovarala u žalbi, prvostepeno vijeće je cijenilo pojedinačno i u međusobnoj povezanosti, detaljno ih obrazlažući, pri tome dajući realne i razumne argumente zašto je nekim svjedocima poklonilo vjeru, a drugima nije i u kojem dijelu, koji argument u konačnici ničim ne dovode u pitanje mogućnost donošenja drugačijeg činjeničnog zaključka. Sve činjenične zaključke prvostepenog vijeća koji se tiču uloge pripadnika 1. bataljona je u potpunosti prihvatila i ovo Vijeće.

c. Žalbeni navodi odbrane: pripadnici prvog bataljona nisu obezbjeđivali zarobljenike u Domu kulture Pilica niti su imali zaduženja prema njima, te nisu učestvovali u utovaru i odvoženju mrtvih na ekonomiju Branjevo

i. Zaključak prvostepenog vijeća

154. Prvostepeno vijeće je na osnovu provedenih dokaza zaključilo da su pripadnici 1. bataljona bili prisutni kod Doma kulture Pilica i to sa zadatkom čuvanja zarobljenika. Prvostepeno vijeće je zaključilo da su pripadnici 1. bataljona bili raspoređeni od strane optuženog Perić Slavka radi čuvanja i obezbjeđenja područja oko Doma kulture Pilica, te da su 17 jula vršili uklanjanje i utovar radi prevoza tijela stradalih zarobljenika iz zgrade Doma do Ekonomije Branjevo.

ii. Navodi odbrane

155. Odbrana žalbom osporava prisustvo pripadnika 1. bataljona kod Doma kulture u Pilica, te se poziva na iskaz svjedoka Jovanović Milana i osporava iskaz svjedoka Gajić Zorana.

iii. Nalazi Apelacionog vijeća

156. Apelaciono vijeće zaključuje da su ovi žalbeni navodi odbrane paušalni i neutemeljeni, s obzirom na svjedoke pripadnike 1. bataljona koji su svojim iskazima potvrdili svoje prisustvo u blizini Doma Kulture, a što je pravilno zaključilo i prvostepeno vijeće. Iako su svjedoci navodili sasvim druge razloge svog boravka kod Doma kulture, prvostepeno vijeće je dalo valjane razloge zašto nije poklonilo vjeru svjedocima u tom segmentu. Prvostepeno vijeće je svoje zaključke u vezi Doma kulture dalo na osnovu iskaza svjedoka Save Stevića, Miće Manojlovića, Radosavljević Zorana, Kalajdžić Milana, Gajić Zorana, Jurošević Juroša, koji su govorili o svom prisustvu na području oko Doma Kulture i svojoj ulozi tamo, a što prihvata u potpunosti i Apelaciono vijeće. Iako

⁷³ iskaz svjedoka Jurošević Juroš svjedočenje 01.02.2010. godine

⁷⁴ paragraf 334, 335,336 prvostepene presude

su svi svjedoci pokušali da izbjegnu govoriti u vezi svoje uloge na tom području, svi iskazi svjedoka u vezi njihovog prisustva su bili sasvim jasni i nedvosmisleni.

157. Tako je svjedok Savo Stević izjavio da je bio prisutan u kafani preko puta Doma Kulture nakon odlaska iz škole Kula⁷⁵, gdje je prisustvovao i Mićo Manojlović, a što je pravilno utvrdilo i prvostepeno vijeće. Iako se ne poklapaju oko tačnih dana prisustva kod Doma Kulture, ipak svoje prisustvo potvrdio je i svjedok Mićo Manojlović.⁷⁶

158. Svjedok Manojlović je izjavio da je vidio zarobljenike tako što se popeo na prozor balkona sa Tejić Miletom, te im je jedan nepoznati vojnik rekao da trebaju ubijati i mučiti zarobljenike.⁷⁷ Prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo i da je Perić Milan bio prisutan 15 jula u više navrata na lokaciji kod Doma kulture, što je vijeće utvrdilo na osnovu iskaza Jovanović Milana koji je bio vozač pri komandi Bataljona.⁷⁸

159. Odbrana osporava činjenične navode prvostepenog vijeća u paragrafima 304 i 305 u dijelu gdje se pominju svjedoci Lazarević Milan, Kalajdžić Milan i Nebojša Stevanović koji po navodu odbrane nisu bili pripadnici 1. bataljona. Ovaj navod odbrane je neosnovan iz razloga što prvostepeno vijeće nije ni istaklo da su oni bili pripadnici 1. bataljona, čak je istaklo da su neki svjedoci upravo izjavili da Kalajdžić i Stevanović nisu pripadnici 1. bataljona.⁷⁹ Njihovi iskazi su citirani kako bi se utvrdila tačnost iskaza svjedoka Gajića, koji je prvostepeno vijeće uzelo u obzir, a odbrana osporavala. Naime, svjedok Gajić je istakao da je vidio Milana Kalajdžića, koji je potvrdio u svom iskazu da je bio kod Doma kulture i o tome dao jasan i detaljan odgovor na način kako je to opisao i Gajić Zoran⁸⁰.

160. Svi svjedoci su dali jasne i precizne činjenične navode, koji kada se dovedu u međusobnu vezu dovode do nesumnjivog zaključka da su pripadnici 1. bataljona zaista bili raspoređeni oko Doma Kulture Pilica dane 15. i 16. juli 1995. godine sa zadatkom obezbjeđenja zarobljenika. Potvrdu o tome jasno daje i svjedok Jurošević Juroš, koji je izjavio da je bio pripadnik radnog voda 1. bataljona i da je kod Doma otišao sa zadatkom čuvanja zarobljenika, kako je to pravilno cijeno i prvostepeno vijeće. Ovaj svjedok je istakao da je čuo pucnjavu iz pravca Doma kulture te da je išao tamo sa zadatkom dežuranja kod Doma.⁸¹

⁷⁵ Iskaz svjedoka Save Stevića od 26.05.2009. godine strana 19. i 20. transkripta

⁷⁶ Iskaz svjedoka Miće Manojlovića od 26.05.2009. godine strana 60 transkripta

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ iskaz svjedoka Jovanović Milana svjedočenje od 01.06.2009. godine strana 11,18, i 24 transkripta

⁷⁹ paragraf 304. prvostepene presude

⁸⁰ paragraf 305 prvostepene presude

⁸¹ iskaz svjedoka 01.02.2010. godine, strana 29 transkripta

161. Odbrana svojim žalbenim navodima nije dovela u pitanje činjenične zaključke prvostepenog vijeća, koje u potpunosti prihvata i ovo Vijeće. Također, potvrdu o tome dao je i svjedok Radosavljević Zoran, koji je svjedočeći na glavnom pretresu izjavio da je po njega došao kurir da mu prenese da treba ići na stražu, jer nema dovoljno ljudi koji bi čuvali ljude, te da u tu svrhu uzme pušku.⁸² I svjedok Gajić je naveo da je po dolasku kod Doma vidio pripadnika 1. bataljona Stanka Perića koji je stajao blizu mitraljeza uperenog u vis.⁸³

162. O ulozi pripadnika 1. bataljona i samog optuženog u vezi utovara tijela ubijenih i odvoženju na ekonomiju Branjevo, Apelaciono vijeće je u tom pogledu odbilo žalbene prigovore odbrane i o tome dalo jasnu argumentaciju u paragrafima 114, 115, 116 ove presude u dijelu koji govori o zaključcima u vezi uloge Perić Slavka na ovom području, te Vijeće neće ponavljati istu argumentaciju.

163. Nadalje, kada su pitanju žalbeni navodi odbrane optuženog kojim se osporava zaključak prvostepenog vijeća da je 1. bataljon zatražio mehanizaciju za masovnu grobnicu na ekonomiji Branjevo, isti su neosnovani. Naime, prvostepeno vijeće se pozvalo na materijalne dokaze iz kojih jasno i nedvosmisleno proizilazi zaključak da je 1. bataljon tražio inženjersku mehanizaciju⁸⁴, te da su korišteni za koordinaciju ukopa ubijenih. S druge strane, kada je u pitanju ukop ubijenih, prvostepeno vijeće je na osnovu provedenih dokaza izvelo zaključak da su pripadnici inženjerske čete vršili ukop tijela u masovnu grobnicu, a ne pripadnici 1. bataljona, a što je utvrđeno i pravosnažnim presudama MKSJ. Ova činjenica je potkrijepljena kako materijalnim dokazima, tako i iskazima svjedoka.

164. Žalbeni navodi odbrane ničim ne dovode u pitanje tačnost činjeničnih zaključaka prvostepenog vijeća u pogledu navedenih činjenica, te su isti odbijeni kao neosnovani.

d. Žalbeni navodi odbrane: Optuženi Slavko Perić nije znao kakva će biti sudbina zarobljenika

i. Navodi odbrane

165. Odbrana ističe da zaključak prvostepenog vijeća o znanju optuženog Perić Slavka za sudbinu zarobljenika nije ničim potkrijepljen, te da je prvostepeno vijeće o tome dalo proizvoljan

⁸² Svjedočenje 01.12.2010. godine strana 22 transkripta

⁸³ svjedok Gajić Zoran 13.05.2009. godine, strana 38 i 39 transkripta

zaključak. Žalbom se ističe da je prvostepeno vijeće koristilo iskaz Dragana Obrenovića kako bi došlo do zaključka o momentu saznanja Perić Slavka o sudbini zarobljenika. Branilac ističe da svjedok Dragan Obrenović nigdje nije spomenuo kontakt sa Perić Slavkom. Odbrana nadalje smatra da, iako nije formalno uvrstio u spis iskaz Slavka Perića, isti koristilo za potkrijepu navoda o znanju optuženog da će zarobljenici biti ubijeni.

ii. Prvostepena presuda

166. Prvostepeno vijeće je utvrdilo da je optuženi Slavko Perić znao da će zarobljenici biti pobijeni, te da je znanje o tome imao najkasnije 15. jula u popodnevnim satima.

iii. Nalazi Apelacionog vijeća

167. Apelaciono vijeće je zaključilo da je pravilan zaključak prvostepenog vijeća da je optuženi Slavko Perić znao da će zarobljenici biti pogubljeni.

168. Naime, prvostepeno vijeće je do ovakvog zaključka došlo putem posrednih dokaza. Ustavni sud Bosne i Hercegovine⁸⁵ Hercegovine je zauzeo stav da utvrđivanje putem indicija nije u suprotnosti sa načelom pravičnog suđenja u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima. U sudskoj praksi je utvrđeno pravilo dokazivanja posrednim dokazima na način da indicije moraju djelovati kao čvrst zatvoren krug koji dozvoljava samo jedan zaključak u odnosu na relevantnu činjenicu, i da objektivno potpuno isključuje mogućnost drugačijeg zaključka u odnosu na istu činjenicu.

169. Prateći ovaj stav uzima se da osnov za osuđujuću presudu može predstavljati samo takav niz činjenica utvrđenih na osnovu posrednih dokaza, koje su nesumnjivo utvrđene i međusobno logički i čvrsto povezane, tako da predstavljaju zatvoreni krug i sa punom sigurnošću upućuju na jedino mogući zaključak da je upravo optuženi izvršio krivično djelo koje je predmet optužbe, i da se izvedenim dokazima isključuje svaka druga mogućnost.⁸⁶

170. Ovakav stav je iznio i Vrhovni sud Hrvatske kada je zaključeno da i pored nedostatka direktnih dokaza utvrđuje se odgovornost optuženog kada je međusobna veza provedenih posrednih dokaza (indicija) takva, da se oni pojavljuju kao karike jednog lanca u potpunom skladu i

⁸⁴ T-50, UČ 174, T-50

⁸⁵ Odluka Ustavnog Sud BiH, predmet broj AP 5/05 par 31

⁸⁶ Komentar krivičnih zakona BiH

predstavljaju ne zbir dokaza, nego sistem indicija, i u svom skupu i povezanosti isključuju svaku drugu verziju mogućnosti od one, koju je utvrdio prvostepeni sud.⁸⁷

171. Prvostepeno vijeće je činjenice koje su navedene u izreci presude pravilno posmatralo u kontekstu dešavanja na cijelom području zone odgovornosti Zvorničke brigade, za što su ponuđeni mnogobrojni dokazi, a što je utvrđeno i pravnosnažnim presudama kako MKSJ tako i Suda BiH.

172. Tako je vijeće pravilno utvrdilo isti obrazac ponašanja na svim lokacijama gdje su privremeno bili smješteni zarobljenici koji su sa područja Bratunačke brigade dovedeni na područje odgovornosti Zvorničke brigade od popodneva 14. jula u Orahovcu, zatim Petkovci (od ponoći do zore 15. jula), Kozluk (popodne do večeri 15. jula), Branjevo (16 jula) , Dom Pilica (16 juli).⁸⁸

173. Pretresno vijeće je zaključilo da u vrijeme dok su pogubljenja na području Zvorničke brigade već započela optuženi Perić Slavko je dolazio do komande brigade u Karakaju, a što potvrđuju već ranije u presudi navedene izjave svjedoka Rajka Babića⁸⁹, Zorana Bojića⁹⁰ i Milana Jovanovića⁹¹.

174. Naime, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da je u periodu od 13. do 16. jula angažovan veliki broj pripadnika Zvorničke brigade za prevoz, obezbjeđenje i likvidaciju zarobljenika. Svjedok Tanić Tanacko je svjedočio o dešavanjima u Orahovcu 14. jula, te je izjavio da je i sam zaključio da će zarobljenici biti ubijeni, a po povratku u kasarnu u kancelariji dežurnog operativnog oficira je sjedila grupa ljudi koji su komentarisali da je urađen dobar posao i da treba nagraditi ljude koji su vršili strijeljanja. Također je istakao da se s obzirom na razmjere događaja u kasarni 15. jula znalo za pogubljenja. Ovaj svjedok je vidio Popovića i Dragu Nikolića u Orahovcu, dakle pripadnike organa bezbjednosti od kojih je Drago Nikolić u liniji organa bezbjednosti prvi pretpostavljeni Slavku Periću. Prvostepeno vijeće je pravilno navelo i da je svjedok Nebojša Jeremić potvrdio da se u kasarni Standard znalo za ubistva.⁹²

175. Nadalje, prvostepeno vijeće je zaključilo da su se u kasarni 15 jula zatekli glavni akteri ovih događaja Obrenović Dragan, Vinko Pandurević, Jokić Dragan, Dragomir Vasić, Ljubiša

⁸⁷ Vrhovni sud Hrvatske, Kž 1744/68

⁸⁸ paragraf 403 prvostepene presude

⁸⁹ iskaz Rajka Babića 28.04.2009. godine, strana 46 transkripta

⁹⁰ Zoran Bojić iskaz 11.06.2009. godine transkript strana 14

⁹¹ Milan Jovanović iskaz 01.06.2009. godine transkript strana 18

⁹² paragraf 412 prvostepene presude

Borovčanin, a što proizilazi iz iskaza svjedoka Dragana Obrenovića⁹³, te da se pričalo o problemima s obezbjeđenjem i likvidacijom zarobljenika.

176. Na osnovu svega navedenog prvostepeno vijeće je zaključilo da su svi koji su se 15. jula nalazili u kasarni Standard znali za masovna ubistva zarobljenika, te je cijenilo činjenicu da je Perić Slavko došao tog dana u kasarnu Standard upravo zbog pitanja zarobljenika⁹⁴, te je prilikom boravka u komandi saznao o prethodnim dešavanjima sa zarobljenicima, ali i o tome da će zarobljenici u Pilici biti ubijeni, koje zaključke u potpunosti prihvata Apelaciono vijeće.

177. Svoje zaključke o znanju optuženog Perić Slavka prvostepeno vijeće je cijenilo ne samo u vezi sa boravkom Perić Slavka u Kasarni Standard već i u vezi sa iskazima svjedoka koji su govorili o tome da se o ubijanju zarobljenika već govorilo na terenu kod škole Kula i o prisutvu visokih oficira. Tako je svjedok Dragan Jovanović⁹⁵ kod škole Kula vidio oficira koji je tražio Slavka Perića i rekao mu šta čekaju, što ne ubijaju ljude. I svjedok Rajko Babić⁹⁶ je istakao da nije siguran koji datum (14. ili 15.), ali da je vidio jednog oficira koji mu je rekao da je mislio da će prvo oni da poubijaju zarobljenike. Svjedok je jasno izjavio da u priču o razmjeni nije vjerovao nakon razgovora sa visokim oficirima. Svjedok Zoran Bojić je izjavio da je vidio dva oficira kod škole Kula od koji je jedan bio glavni i da se derao i koji je također pominjao ubistva⁹⁷, o čemu je govorio i svjedok Zoran Jović.⁹⁸ I svjedok odbrane O1 je naveo kako je kod škole Kula vidio jednog visokog oficira koji je došao sa vojnikom bezbjednjakom, te da ga je oficir najviše podsjećao na Bearu⁹⁹.

178. Na osnovu navedenog, prvostepeno vijeće je pravilno zaključilo da je 15. jula. optuženi Perić Slavko, prije nego što su zarobljenici izvedeni iz škole, znao da će biti ubijeni, i da je s obzirom na cilj I razmjere zločina bio svjetan genocidne namjere izvršitelja dijela.

179. Odbrana naime osporava znanje Perić Slavka za namjeru glavnih počinitelja za uništenje, pozivajući se na iskaz svjedoka Dragana Obrenovića, za kojeg odbrana ističe da nije spomenuo ime Perić Slavka.

⁹³ T-141 T-141 svjedočenje Dragana Obrenovića 02.10.2003. godine u predmetu IT – 02- 60-T strana 81 i 82

⁹⁴ svjedok Rajko Babić strana 45 transkripta svjedočenja 28.04.2009. godine; svjedok Pantić Dragan 25.01.2009. godine strana 19 transkripta

⁹⁵ Iskaz 10.06.2009. godine strana 24 transkripta

⁹⁶ iskaz 29.04.2009. godine strana 54 i 55

⁹⁷ iskaz svjedoka 11.06.2009. strana 14 transkripta Govorio je u nekom smislu da će pobiti, tako nešto, koga ne znam. I kad sam pitao Zorana što se, što se ovaj oficir dere, on je rekao, ma dere se kaže, Slavko je išao tražio u Standard da se izmjestite ovi ljudi. I kaže on se zbog toga dere, ko je to išao, ko je taj ko smije preko njega nešto da odlučuje, u tom smislu.

⁹⁸ iskaz 27.12.2010. godine strana 20 transkripta

⁹⁹ Iskaz dat na glavnom pretresu, svjedočenje 17.06.2011. godine

180. Analizirajući prvostepenu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane optuženog, Apelaciono vijeće ističe da je prvostepeno vijeće dalo sasvim jasnu i dokazima potkrijepljenu argumentaciju¹⁰⁰ o postojanju namjere glavnih izvršilaca i znanju optuženog o njihovoj namjeri, o kojem znanju je prvostepeno vijeće dalo svoje zaključke ne samo u paragrafima koji govore o znanju glavnih izvršioaca¹⁰¹, već i u dijelu koji govori o znanju optuženog da će zarobljenici biti ubijeni. Odbrana svojim argumentima ničim nije dovela u pitanje zaključke prvostepenog vijeća.

V. ŽALBA NA ODLUKU O KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI

A. STANDARDI ODLUČIVANJA U SKLADU SA ČLANOM 300. ZKP BiH

181. Žalba na odluku o kazni može se ulagati po dva različita osnova, kako to predviđa član 300. ZKP BiH.

182. Žalba na odluku o kazni može se, prije svega, uložiti na osnovu toga da pretresno vijeće nije primijenilo relevantne zakonske odredbe prilikom odmjeravanja kazne. Međutim, Apelaciono vijeće neće preinačiti odluku o kazni samo zbog toga što pretresno vijeće nije primijenilo sve relevantne zakonske odredbe, već će Apelaciono vijeće preispitati odluku o kazni samo ako podnosilac žalbe pokaže da je propust da se primijene sve relevantne zakonske odredbe doveo do nepravilne presude. Ako Apelaciono vijeće smatra da je došlo do nepravilne presude ono će utvrditi odgovarajuću kaznu na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog od strane pretresnog vijeća i pravilno primijenjenog zakona.

183. S druge strane, podnosilac žalbe može osporavati odluku o kazni zbog toga što je pretresno vijeće neprimjereno iskoristilo svoje diskreciono pravo prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne. Apelaciono vijeće naglašava da pretresno vijeće ima široko diskreciono pravo u utvrđivanju odgovarajuće kazne, pošto je pretresno vijeće u poziciji da najbolje može odmjeriti i ocijeniti dokaze izvedene na glavnom pretresu. Shodno tome, Apelaciono vijeće neće remetiti analizu pretresnog vijeća o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima kao ni težinu koja je data tim

¹⁰⁰ T-125, transkript svjedočenja Deronjić Miroslava, T-142 transkript svjedočenja Nikolić Momir, T-163. O-I-10 Naredba drinskog korpusa od 13.07.1995. godine, iskaz Aćimović Srećka, iskaz svjedoka Vukotić Duška strana 34-36 transkript svjedočenja od 28.01.2011. godine

okolnostima, osim ako podnosilac žalbe ne pokaže da je pretresno vijeće zloupotrijebilo svoje široko diskreciono pravo.

184. Naime, podnosilac žalbe mora pokazati da je pretresno vijeće dalo težinu nebitnim i irelevantnim pitanjima, da nije dalo težinu ili dovoljno težine relevantnim pitanjima, da je napravilo očiglednu grešku u odnosu na činjenice na koje je primijenilo svoje diskreciono pravo ili da je odluka pretresnog vijeća bila u tolikoj mjeri neopravdana, ili jednostavno nepravedna, da Apelaciono vijeće može izvesti zaključak da pretresno vijeće nije koristilo svoje diskreciono pravo na primjeren način.

185. Imajući naprijed navedeno u vidu, Apelaciono vijeće nalazi da u prvostepenom postupku krivična sankcija optuženom Perić Slavku nije pravilno odmjerena, te u tom pogledu nalazi da je žalba odbrane ovog optuženog osnovana. S obzirom na navedeno, žalba Tužilaštva BiH u pogledu Perić Slavka nije utemeljena, te se odbija kao neosnovana.

186. Ispitujući prvostepenu presudu u okviru žalbenih navoda odbrane optuženog Perić Slavka povodom visine izrečene kazne zatvora, a i u smislu člana 308. ZKP BiH (*Prošireno dejstvo žalbe*), apelaciono vijeće je našlo osnovanost iste, te mu je izreklo kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) godina. Naime, Apelaciono vijeće nalazi da su činjenice i okolnosti relevantne za odmjeravanje krivične sankcije u potpunosti pravilno utvrđene u pobijanoj presudi, te ih ovo Vijeće prihvata kao takve.

i. Navodi odbrane optuženog Perić Slavka

187. Branilac u žalbi ističe da je izrečena kazna prestroga imajući u vidu da optuženi nije nikoga ubio, niti je naredio da se bilo ko ubije. Također, optuženi nije učestvovao u planiranju, niti je bio fizički prisutan prilikom transfera bošnjačkog stanovništva, razdvajanju vojno sposobnih muškaraca, nije odlučivao o mjestu zarobljavanja. Pored toga branilac ističe tešku porodičnu situaciju optuženog.

ii. Navodi Tužilaštva BiH

188. Prema navodima Tužilaštva, Pretresno vijeće je optuženom Slavku Periću izreklo preblagu krivičnopravnu sankciju od 19 (devetnaest) godina zatvora, čime je propustilo da protiv Perić

¹⁰¹ paragrafi od 436- 445 prvostepene presude

Slavka odmjeri odgovarajuću kaznu u odnosu na okolnosti koje utiču da kazna bude veća ili manja, te je postupilo protivno članu 300. stav 1. ZKP BiH.

189. Tužilaštvo navodi da se u skladu sa članom 2. KZ-a BiH vrsta i raspon krivičnopravne sankcije mora zasnivati na neophodnosti srazmjere krivičnog djela prema prirodi i stepenu opasnosti po zaštićene objekte. S obzirom da je optuženi Slavko Perić osuđen za pomaganje i podržavanje genocida, Tužilaštvo smatra da je on svojim radnjama, a koje se ogledaju u odobravanju korištenja kapaciteta, kontrole nad ljudstvom, ličnom koordiniranju i nadgledanju operacije zatvaranja, odvoženja i uklanjanja tijela izvršio radnje koje su pomogle činjenju genocida, te da bez njegovog učešća, muškarci i dječaci bošnjačke nacionalnosti ne bi mogli biti zatvoreni u Domu kulture Pilica i školi Kula niti bi mogli biti pogubljeni na tim lokacijama i na ekonomiji Branjevo, te se ne bi mogla preduzeti ni operacija uklanjanja tijela na tim mjestima.

190. Tužilaštvo dalje ističe i to da krivičnopravna sankcija mora biti zasnovana na neophodnosti, te srazmjernosti patnjama neposrednih i posrednih žrtava zločina, što se može zaključiti iz odredbe člana 48. KZ-a BiH. Opseg onih koji su umrli i ogroman broj onih koji su pogođeni krivičnim djelima povećavaju težinu krivičnog djela.

191. U žalbi Tužilaštvo navodi da prema članu 39. KZ-a BiH, krivičnopravna sankcija mora izražavati društvenu osudu ponašanja optuženog, a u konkretnom slučaju optuženi Perić je bio organizator na srednjem nivou te je bio od ključnog značaja za provedbu genocida, te se stoga njegova kazna mora povećati kako bi odrazila tu krivnju.

192. U skladu s članom 6. i 39. KZ-a BiH, Tužilaštvo napominje da krivičnopravna sankcija mora biti dovoljna da druge odvraća od činjenja sličnih krivičnih djela. Slavko Perić je bio svjestan onoga što se dešavalo u zborničkoj opštini, te je nadgledao druge u radnjama zatvaranja, prebacivanja do mjesta pogubljenja, ubijanja i uklanjanja leševa.

193. Tužilaštvo također navodi da prema članu 39. KZ-a BiH, krivičnopravna sankcija se mora zasnivati na neophodnosti i mora biti srazmjerna potrebi za uticanje na svijest građana o opasnosti krivičnog djela i pravednosti kažnjavanja. S toga tužilaštvo navodi da je krivičnopravna sankcija od 19 godina daleko manja od većine krivičnopravnih sankcija koje je izrekao Sud BiH za pomaganje i poticanje genocida i ne kažnjava na odgovarajući način krivičnu odgovornost optuženog u najgorim zločinima koji su viđeni u Evropi nakon Drugog svjetskog rata. S tim u vezi Tužilaštvo smatra da je Pretresno vijeće pogriješilo kada nije dozvolilo uvođenje u dokaze ranijih zapisnika o saslušanju i iskaza optuženog Slavka Perića datih u MKSJ-u, jer bi u tom slučaju Pretresno vijeće izreklo dugotrajniju krivičnopravnu sankciju. Imajući u vidu ulogu koju je optuženi Perić imao,

pretresno vijeće prilikom odmjeravanja krivičnopravne sankcije nije uzelo u obzir niz otežavajućih faktora.

194. Na kraju, Tužilaštvo predlaže da Žalbeno vijeće preinači krivičnopravnu sankciju koju je izreklo prvostepeno vijeće, te protiv optuženog izrekne kaznu od 45 godina zatvora.

iii. Nalazi Apelacionog vijeća

195. Imajući u vidu da s jedne strane tužilac ukazuje na ocjenu otežavajućih, a odbrana olakšavajućih okolnosti, Apelaciono vijeće će svoj stav iznijeti jedinstveno, smatrajući pri tom da je izrečena preinačena kazna zatvora srazmjerna težini djela i učešću i ulozi optuženog u inkriminiranim događajima, te da će se sa istom postići opšta svrha izricanja krivičnih sankcija i svrha kažnjavanja u smislu odredaba iz člana 33. Preuzetog KZ SFRJ.

196. Naime, prvostepeno vijeće je položaj i radnje koje je optuženi poduzeo cijenio kao visok stepen krivične odgovornosti, odnosno krivice, uzimajući ove okolnosti kao otežavajuće okolnosti, iako to izričito ne navodi. Raniju osuđivanost optuženog, prvostepeno vijeće nije cijenio kao otežavajuću okolnost, s obzirom na prirodu djela zbog kojeg je osuđen.

197. Kao olakšavajuću okolnost vijeće nije smatralo to što je optuženi porodičan čovjek, niti je posebno cijenio olakšavajućom činjenicu da se korektno držao pred sudom. Prilikom davanja završne riječi optuženi je izrazio žaljenje, te mu je vijeće uzelo ovu činjenicu u ograničenom obimu kao olakšavajuću okolnost.

198. Apelaciono vijeće nalazi da otežavajuće i olakšavajuće okolnosti na strani optuženog Perić Slavka nisu pravilno cijanjene, što je dovelo do toga da izrečena krivično pravna sankcija (19 godina zatvora), ne predstavlja adekvatnu sankciju za izvršeno krivično djelo, kako sa aspekta generalne, tako i sa aspekta specijalne prevencije.

199. Imajući u vidu navedeno, Apelaciono vijeće je prvostepenu presudu u odnosu na Perić Slavka preinačilo u dijelu odluke o krivično pravnoj sankciji na način da je optuženom za pomaganje u genocidu koje je činjenično opisano u dijelu 1. a i b prvostepene presude, izreklo kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) godina. Prilikom odmjeravanja kazne Vijeće je cijenio sve činjenice i okolnosti koje su utvrđene prvostepenom presudom: stepen krivice, držanje i ličnost optuženog, koje su pravilno utvrđene, ali nisu pravilno cijanjene odnosno da kazna od 11 godina

zatvora predstavlja adekvatan odraz onoga za šta je optuženi oglašen krivim, čiji zaštitni objekat je od šireg društvenog značaja, te kao takvo sankcionisano i kroz međunarodnu legislative, a ima i posebnu težinu sa psihološkog, moralnog, vjerskog, običajnog i drugih aspekata života samih oštećenih i njihovih porodica.

200. Kada je u pitanju stepen krivice optuženog Perić Slavka, Vijeće ističe činjenicu da pripadnici njegovog bataljona koje je on nadzirao i koordinisao, nisu vršili ubistva zarobljenika, te da optuženi nije naredio, niti je on lično ubio ijednog zarobljenika, nego da je isti oglašen krivim kao pomagač, za koji oblik saučesništva u izvršenju krivičnog djela je predviđena zakonska mogućnost blažeg kažnjavanja. Kada je u pitanju položaj optuženog, prvostepeno vijeće je pravilno cijeno da je optuženi bio pomoćnik komandanta za bezbjednost 1. bataljona, međutim vijeće je propustilo da cijeni činjenicu da je optuženi Perić Slavko bio najniža karika u lancu komandovanja organa bezbjednosti, što značajno umanjuje njegov stepen krivice. Pored navedenog, Apelaciono vijeće je cijeno i činjenicu da je optuženi u vrijeme izvršenja krivičnog djela, dakle u vrijeme kada se našao u ovoj ulozi imao 28 godina, koje po mišljenju ovog Vijeća nisu takve da su optuženom omogućavale zreo pristup događajima u kojima se našao.

201. S druge strane, vijeće smatra neosnovanim navode tužilaštva u vezi odmjeravanja kazne optuženom Perić Slavku. Naime, tužilaštvo se u žalbenim navodima baziralo na cjelokupna dešavanja u Srebrenici u inkriminisanom periodu za koja optuženi Perić Slavko nije ni osuđen. Nadalje, tužilaštvo u žalbi predstavlja radnje optuženog Perić Slavka kao radnje bez kojih krivično djelo genocida ne bi bilo učinjeno, što u osnovi ne predstavlja radnje pomaganja, a kao takve nisu okarakterisane ni od strane prvostepenog vijeća. Tužilac se poziva na izjave koje je Perić Slavko dao pred MKSJ, koje bi po navodu tužilaštva bile ključne za odmjeravanje krivično pravne sankcije optuženom da su uvrštene kao dokaz. S obzirom da izjave nisu uložene u spis kao dokaz, odnosno da je prvostepeno vijeće odbilo da iste prihvati kao dokaz, te da tužilaštvo nije usmjerilo žalbu u tom smjeru, već se upuštalo u razmatranje dokaza koji formalno pravno nije u spisu, Apelaciono vijeće je odbilo i ovaj žalbeni prigovor tužilaštva kao neosnovan.

VI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA I TROŠKOVIMA KRIVIČNOG POSTUPKA

202. Prvostepeno vijeće je prvostepenom presudom na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BBiH oštećene sa imovinskopравnim zahtjevom uputilo na parnicu iz razloga što je našlo da podaci prikupljeni u toku postupka nisu Sudu pružili pouzdan osnov za poptuno ili djelimično dosuđenje¹⁰², dok je na osnovu člana 118. stav 4. ZKP BiH optuženog oslobodilo obaveze plaćanja troškova krivičnog postupka nalazeći da bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje kako izdržavanje optuženih tako i osoba koje je optuženi dužan izdržavati.

(i) žalbe oštećenih

203. Žalbe na prvostepenu odluku po navedenim osnovama su blagovremeno uložili oštećeni Begović Azra, Jašarević Kiram, Ibrahimović Merka, Ibrahimović Dževad, Omerović Razija, Muhić Remzija, Ibrahimović Revda i Velić Rahimo.

204. S obzirom da je prvostepena presuda u odnosu na optuženog Pelemiša ukinuta, apelaciono vijeće će razmatrati žalbu samo u vezi Perić Slavka.

(ii) pravni osnov za ulaganje žalbe na odluku o imovinskopравnom zahtjevu

205. Član 290. ZKP BiH propisuje da izreka presude mora da sadrži odluku o imovinskopравnom zahtjevu ako je bio postavljen. U konkretnom predmetu podnosioci imovinskopравnih zahtjeva sa iznosima su pobrojani u Anexu 3 prvostepene presude.

206. Član 296. stav 1. tačka (d) propisuje da se presuda može pobijati imeđu ostalog zbog odluke o troškovima krivičnog postupka i imovinskopравnom zahtjevu.

207. Član 293. stav (1) propisuje da žalbu mogu podnijeti i oštećeni, dok stav (2) konkretizuje pravo na žalbu oštećenih i to zbog odluke o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopравnom zahtjevu.

¹⁰² paragraf 476 i 477 prvostepene presude

208. Član 300. stav (3) propisuje da se odluka o imovinskopravnom zahtjevu može pobijati kada je Sud po ovom pitanju donio odluku protivno zakonskim odredbama.¹⁰³

(iii) Pravni osnov za ulaganje žalbe na odluku o troškovima krivičnog postupka

209. Član 188. stav 4. ZKP BiH propisuje sljedeće: “U odluci kojom rješava o troškovima, Sud može osloboditi optuženog dužnosti da naknadi u cjelini ili djelimično troškove krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke a. do h. ZKP BiH, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje izdržavanje optuženog ili osobe koju je on dužan da izdržava. Ako se ove okolnosti utvrde nakon donošenja odluke o troškovima, sudija može izdati posebno rješenje kojim oslobađa optuženog dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.”

a. Žalba oštećene Begović Azre

i. Navodi oštećene

210. Oštećena Begović Azra je podnijela žalbu na odluku o visini krivično pravne sankcije za oba optužena, smatrajući da su preblage.

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

211. Imajući u vidu da je oštećena podnijela žalbu zbog odluke o krivično pravnoj sankciji, to je apelaciono vijeće na osnovu člana 312. ZKP BiH odbacilo žalbu kao nedopuštenu.

b. Žalba oštećenog Jašarević Kirama

i. Navodi oštećenog

212. Oštećeni Jašarević Kiram je podnio žalbu zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu, ne navodeći konkretne razloge žalbe.

¹⁰³ odredbe koje se odnose na imovinskopravni zahtjev Glava XVII ZKP BiH

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

213. S obzirom da oštećeni Jašarević Kiram nije naveo konkretne žalbene razloge kojima bi ukazao da je sud eventualno donio presudu protivno zakonskim odredbama koje se tiču odluke o imovinskopravnom zahtjevu oštećenih, to je Apelaciono vijeće odbilo žalbu oštećenog Jašarević Kirama kao neosnovanu. Oštećeni svoja potraživanja po osnovu štete nastupjele krivičnim djelom, može potraživati u parničnom postupku.

c. Žalba oštećene Velić Rahime

i. Navodi oštećene

214. Oštećena je uložila žalbu na Aneks 3. presude, koji se odnosi na spisak oštećenih osoba sa iznosom koji potražuju i imena nastradalih osoba. Uz žalbu je prilažila sljedeću dokumentaciju: Potvrdu Instituta za nestale osobe BiH (gosp. Hasan Velić, BAZ – 905599/01)- Obavjest Tužilaštva BiH broj: KT- R2 74/08- Nalaze i mišljenja ljekara specijalista uz prijedlog da se žalba uvaži.

ii. Nalazi Apelacionog vijeća

215. Uvidom u ANEX 3 presude, utvrđeno je da je ime Velić Rahime navedeno na spisku podnosioca imovinskopravnog zahtjeva.

216. U vezi žalbe oštećene Velić Rahime, Apelaciono vijeće je izvršilo uvid u spis, te zaključilo kao i prvostepeno vijeće da podaci u spisu ne pružaju dovoljno osnova za djelimično ili potpuno presuđenje, te je stoga pravilno uputilo oštećenu da svoje imovinskopravne zahtjeve može ostvariti u parničnom postupku.

217. Zbog svega navedenog, Apelaciono vijeće je odbilo žalbu oštećene kao neosnovanu.

d) Žalba oštećenih Ibrahimović Merke, Ibrahimović Revde, Muhić Remzije, Omerović Razije i Ibrahimović Dževada

iii. Navodi oštećenih

218. Oštećeni Ibrahimović Merka, Ibrahimović Revda, Muhić Remzija, Omerović Razija i Ibrahimović Dževad su podnijeli žalbu zbog odluke Suda o troškovima krivičnog postupka i odluke o imovinskopravnom zahtjevu, sa prijedlogom da Vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH preinači presudu u dijelu koji se odnosi na imovinsko-pravni zahtjev, preinači presudu u dijelu koji se odnosi na troškove postupka, naloži optuženima/osuđenima, plaćanje kompletnog iznosa troškova postupka koji su nastali povodom i u vezi sa provedenim krivičnim postupkom od njegovog pokretanja, pa sve do potpunog okončanju istog.

219. Oštećeni su podnijeli imovinskopravni zahtjev kao porodica ubijenog Ibrahimović Šemse, za kojeg navode da je ubijen u vezi sa događajima u Srebrenici u julu 1995. godine. Oštećeni su u žalbi istakli da je uloženo dovoljno dokaza na osnovu kojih je prvostepeno vijeće moglo donijeti odluku povodom postavljenog imovinskopavnog zahtjeva koji iznosi 250.000, 00 KM.

iv. Nalazi Apelacionog vijeća

220. Kada je u pitanju žalba oštećenih povodom odluke o imovinsko pravnom zahtjevu, Apelaciono vijeće smatra pravilnim zaključak prvostepenog vijeća da podaci iz spisa ne pružaju pouzdan osnov za potpuno ili djelimično dosuđenje. Naime, prvostepeno vijeće je pravilno ocijenilo činjenicu da nije utvrđen identitet svih ubijenih muškaraca stradalih u školi, na Branjevu ili Domu kulture, te stim u vezi nije moglo utvrditi koje bi sve porodice imale pravo na odštetu u konkretnom slučaju. Zbog svega navedenog, Apelaciono vijeće je odbilo žalbu oštećenih Ibrahimović Merke, Ibrahimović Revde, Muhić Remzije, Omerović Razije i Ibrahimović Dževada, kao neosnovanu.

221. Povodom žalbe oštećenih u vezi troškova krivičnog postupka, isti su istakli paušalne navode kojim nisu doveli u pitanje odluku prvostepenog vijeća kojom se optuženi Perić Slavko u cijelosti oslobađa naknade troškova postupka. U obrazloženju presude, prvostepeno vijeće je dalo valjane razloge povodom kojih je optuženi Perić Slavko oslobođen plaćanja troškova postupka, koje u

cijelosti prihvata i ovo Vijeće.

222. Međutim, imajući u vidu činjenicu da oštećeni kao sporedni procesni subjekt može izjaviti žalbu na presudu (dio presude) samo ako ima neposredni pravni interes (u pravcu otklanjanja štete koju trpi) što u konkretnom slučaju to očigledno nije, to je Vijeće u ovom dijelu žalbe oštećenih odbacilo kao nedopuštene.

223. Kada je u pitanju žalba Tužilaštva BiH na prvostepenu presudu u odnosu na optuženog Momira Pelemiša, Apelaciono vijeće se nije upuštalo u razmatranje iste s obzirom da je u odnosu na ovog optuženog prvostepenu presudu ukinulo, te je odlučivanje o toj žalbi postalo bespredmetno.

224. Iz svih naprijed navedenih razloga na osnovu članova 312., 313., 314. i 315 ZKP BiH, vijeće Apelacionog odjeljenja donijelo je odluku kao u izreci.

ZAPISNIČAR:

Emira Hodžić

PREDSJEDNICA VIJEĆA

SUTKINJA

Azra Miletić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.